

MAGAZYN HODOWCY

Drób Wpływ niełupek przytuli czepnej (*Galium aparine* L) na zdrowotność i efekty produkcyjne indycząt **Bydło** Musli – nie tylko do śniadania

Trzoda Różyca - choroba wciąż obecna w tuczach trzody chlewnej

News Nowe oblicze Zakładu Drobiarskiego WIPASZ SA w Mławie

20¹⁹⁹⁴⁻²⁰¹⁴ LAT

WIPASZ[®]
jest nasz!

Drodzy Klienci i Przyjaciele WIPASZ-u!

Jak co roku, świat budzi się po zimowej drzemce, a my dostajemy ogromny zastrzyk wiosennej energii. Nadchodzi wiosna, a wraz z nią nowe chęci, ale i obowiązki. Dla Rolnika to nierzadko czas kalkulacji i analiz. Czasem i ryzyka wynikającego z podejmowanych decyzji.

Warto jednak próbować i podejmować śmiało wyzwania – to stawia nas w rzędzie najlepszych. Wykorzystajcie to Drodzy Hodowcy i Wy! Nie bójmy się robić rzeczy nowych, szczególnie jeśli w ślad za tym idzie jakość. Tak też jest z nami.

Z dumą prezentujemy Państwu wyniki uzyskane przez hodowców w gospodarstwach bydła mlecznego, trzody i drobiu stosujących pasze WIPASZ SA na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy. To niezbity dowód na to, że nasze produkty są skuteczne i można z nami osiągnąć dobre wyniki produkcyjne. Wierzymy, że sprostamy oczekiwaniom nawet najbardziej wymagających Klientów.

Ten rok oznacza również dla WIPASZ zakończenie kolejnego etapu inwestycji, którego głównym celem było zwiększenie mocy produkcyjnych Zakładu Drobiarskiego w Mławie z 90 tyś. do 220 tyś. sztuk kurczaków dziennie. Realizacje te sprawiły, że Zakład Drobiarski WIPASZ SA jest jednym z najnowocześniejszych zakładów drobiarskich w Europie.

Przełom 2014/15 roku to dla WIPASZ powiększenie asortymentu o pasze dla królika. Więcej na ten temat w reportażu z wizyty naszych przedstawicieli we Francji.

Zachęcam Państwa do lektury. Mam nadzieję, że znajdziecie tu interesujące artykuły merytoryczne oraz cenne porady, które będą pomocne w przygotowaniach do tegorocznego sezonu.

*Przed nami Święta Wielkiej Nocy.
Z tej okazji składam w imieniu własnym
oraz współpracowników najserdeczniejsze życzenia
zdrowych, rodzinnych świąt w atmosferze domowego ciepła.*

Józef Wiśniewski

Józef Wiśniewski
Prezes Zarządu
WIPASZ SA

W TYM NUMERZE:

Newsy

- 3 Aktualności
- 6 TOP 10 – Bydło Mleczne
- 11 TOP 10 – wyniki miesiąca – Kurczak brojler 2014
- 15 TOP 5 – wyniki hodowlane – trzoda chlewna 2014/2015

Drób

- 18 Wpływ nielupiek przytuli czepnej (Galium aparine L) na zdrowotność i efekty produkcyjne indycząt
- 22 Zintegrowany System Zwalczania Szkodników cz. I

Bydło

- 26 Musli – nie tylko do śniadania
- 28 Przywracanie apetytu u krów mlecznych

Trzoda

- 32 Różycza - choroba wciąż obecna w tuczach trzody chlewnej

Ślimaki

- 36 Z ziemi polskiej do włoskiej! Polskie ślimaki podbijają rynek zagraniczny

Surowce

- 40 Grupa AZOTY

Fundacja

- 46 Fundacja Wipasz Pomocna Dłoń - cel 2015

Prawo

- 48 Miejscowy Plan Przestrzennego Zagospodarowania
- 50 Wsparcie inwestycyjne dla rolników w ramach PROW 2014-2020

Nasz Kurczak

- 54 NASZ KURCZAK - przepisy

Spotkania

- 56 Ketoza, kwasica i inne... Czyli cykl Akademii Wipasz pod znakiem bydła
- 57 Konferencja SPOMLEK dla Hodowców bydła mlecznego

Reportaż

- 58 W pogoni za „króliczą wiedzą”- wizyta w Bretanii

Magazyn Hodowcy Wipasz jest nasz!

Nakład: 5000 egz.

Wydawca: Wipasz S. A., Wadąg 9, 10-373 Olsztyn

Adres redakcji: Wadąg 9, 10-373 Olsztyn, tel. 89 543 56 50,

e-mail: marketing@wipasz.pl

Projekt graficzny i skład: Ewa Sawczyńska

Sparrow Design Marek Kowalczyk

Wpływ nielupiek przytuli czepnej (Galium aparine L) na zdrowotność i efekty produkcyjne indycząt

strona 18 19

Musli – nie tylko do śniadania

strona 26 27

Różycza - choroba wciąż obecna w tuczach trzody chlewnej

strona 32 33

Nowe oblicze Zakładu Drobiarskiego WIPASZ SA w Mławie

Po pięciu latach prac zakończono projekt inwestycyjny mający na celu stworzenie jednego z najnowocześniejszych Zakładów Drobiarskich w Polsce i Europie.

Anna Zielonka – WIPASZ SA

Nowa linia naważania i dzielenia w Zakładzie Drobiarskim w Mławie.

Kiedy w roku 2009 WIPASZ postanowił rozszerzyć swoją działalność o produkcję mięsa z kurczaka cel był jeden - wykorzystując doświadczenie firmy w zakresie żywienia drobiu dostarczyć klientowi najwyższej jakości produkt. Założenie było następujące: dzięki najwyższej jakości paszy, pisklętom, właściwej hodowli i dbaniu o jakość na każdym etapie produkcji uzyskać najlepsze mięso z kurczaka.

Od początku położono nacisk na bezpieczeństwo produkcji i nowoczesny park maszynowy. Postanowiono skoncentrować się na mięsie paczkowanym, które daje klientowi 100% gwarancji pochodzenia od konkretnego dostawcy, a hermetyczne opakowanie zabezpiecza produkt przed zanieczyszczeniami.

Najważniejszym elementem pierwszej fazy inwestycji zakończonej w 2012 roku było wdrożenie najnowocześniejszej technologii naważania stałowagowego w systemie ISHIDA. Umożliwiło to Zakładowi Drobiarskiemu WIPASZ SA rozszerzenie swojej oferty o stałowagowe produkty pakowane w atmosferze ochronnej. Dzięki temu firmie udało się pozyskać najbardziej wymagających klientów - sieci supermarketów w Polsce i za granicą.

W styczniu 2015 zakończono kolejny etap inwestycji, którego głównym celem było zwiększenie mocy produkcyjnych zakładu z 90 tys. do 220 tys. szt. kurczaków dziennie. Nowa linia ubojowa ma wydajność 13 500 szt. / godzinę. Zakupiono dodatkowe linie naważająco - pakujące, które pozwoliły na zwiększenie produkcji wyrobów stałowagowych. Zakupiono również linie do pakowania próżniowego - elementów oraz tuszki. Wprowadzono systemy kalibrowania, które umożliwiają dostarczanie klientom produktów w określonym przedziale wagowym. Dzięki zakupowi linii do mrożenia w systemie IQF (individually quick frozen) Zakład Drobiarski WIPASZ SA będzie oferować również wyroby mrożone. Stworzy to możliwości rozwoju sprzedaży na rynkach pozaeuropejskich.

Realizacje te sprawiły, że Zakład Drobiarski WIPASZ SA jest jednym z najnowocześniejszych zakładów drobiarskich w Europie.

Aktualnie Zakład Drobiarski WIPASZ SA oferuje świeże mięso z kurczaka – w luzie i pakowane próżniowo, MAP – taczki stałowagowe oraz mięso mrożone. Jako jedyny zakład w Polsce dysponuje linią do pakowania tuszek w atmosferze ochronnej w systemie BDF. Rozwijana jest również linia produktów convenience – elementy z kurczaka i tuszki przygotowane, gotowe do obróbki termicznej.

Na rynku krajowym WIPASZ SA oferuje wyroby pod marką Nasz Kurczak – elementy z kurczaka oraz tuszkę pakowane hermetycznie. Głównym kanałem dystrybucji Naszego Kurczaka są sieci sprzedaży detalicznej i hurtowej. Czterdzieści procent udziału w sprzedaży stanowi eksport, przede wszystkim do krajów europejskich.

Anna Zielonka
Kierownik Marketingu
Sekcja Mięsna
WIPASZ SA

MIĘSO Z KURCZĄT WIPASZ

NA RYNKU KRAJOWYM OFERUJEMY MIĘSO
Z KURCZAKA POD MARKĄ NASZ KURCZAK:

stałowagowe pakowane hermetycznie
elementy z kurczaka na tackach

przyprawione mięso z kurczaka

tuszkę pakowaną próżniowo

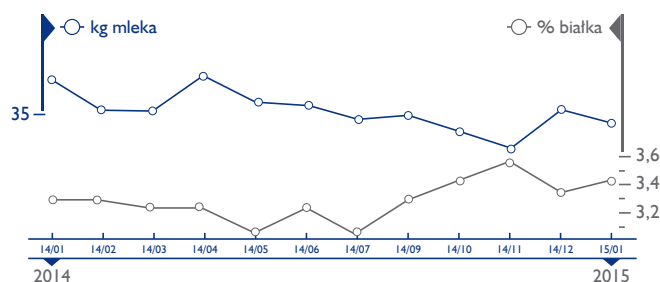
TOP 10 – Bydło Mleczne

Prezentujemy Państwu wyniki uzyskane przez hodowców w gospodarstwach bydła mlecznego stosujących pasze WIPASZ SA na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy.

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 1

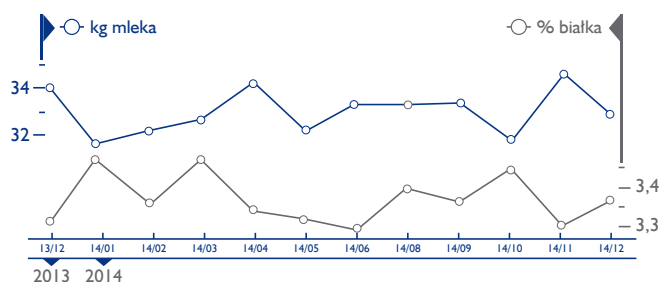
Wynik za	Liczba krów		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krowy				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	22	21.5	994	3.5	35	3.49	35
bieżący rok	22	21.3	757	3.51	27	3.49	26
ost. 12 m-cy	31	21.2	11407	3.62	413	3.37	384

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 2

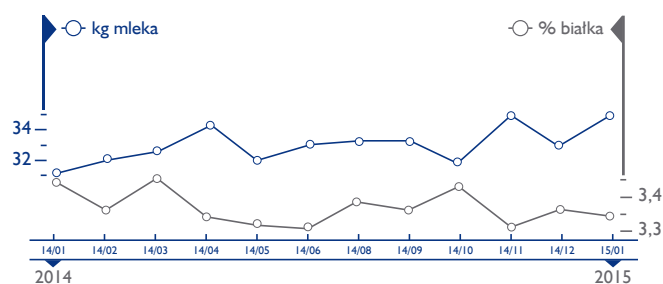
Wynik za	Liczba krów		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krowy				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	108	109.2	867	3.99	35	3.35	29
bieżący rok	136	103.8	10486	3.83	402	3.37	353
ost. 12 m-cy		102.9	10868	3.83	416	3.37	366

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 3

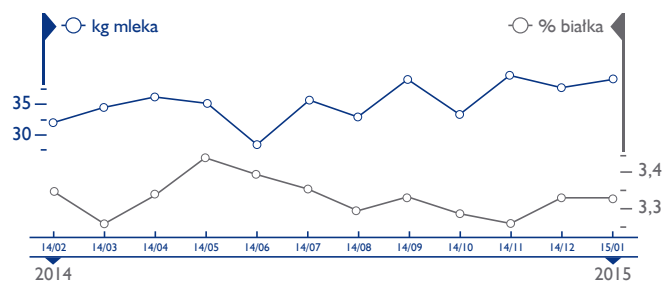
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krowy 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	108	107.3	898	3.99	36	3.35	30
bieżący rok	108	103.9	704	3.95	28	3.35	24
ost. 12 m-cy	136	103.9	10832	3.83	415	3.36	364

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 4

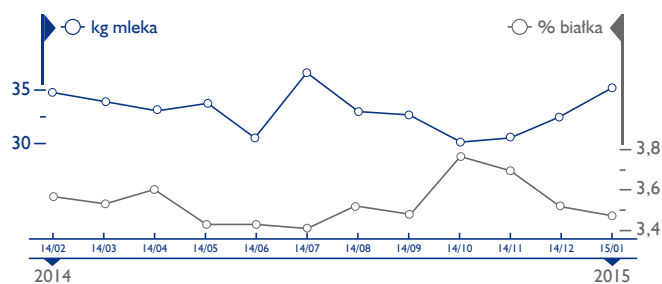
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krowy 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	64	64	1037	3.85	40	3.3	34
bieżący rok	64	64	745	3.85	29	3.33	25
ost. 12 m-cy	79	63.4	10740	3.88	417	3.31	355

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 5

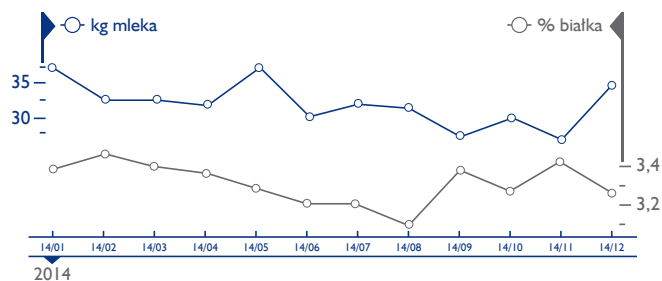
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krowy 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	81	77.3	886	4.27	38	3.51	31
bieżący rok	78	78	86	4.3	4	3.49	3
ost. 12 m-cy	110	85	10584	4.02	425	3.5	370

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 6

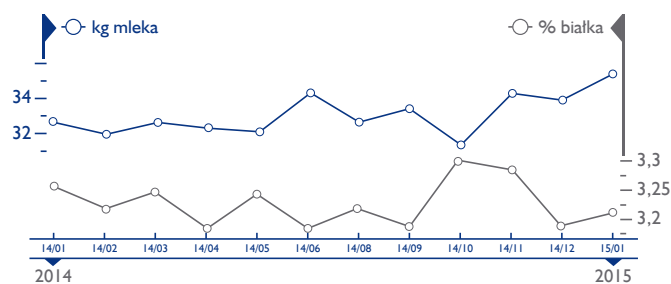
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krowy 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	102	101.9	757	4.51	34	3.32	25
bieżący rok	127	103.5	10128	4.18	423	3.32	336
ost. 12 m-cy		103.3	10561	4.12	435	3.32	351

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 7

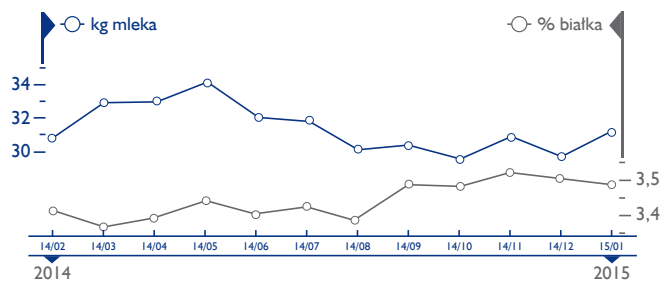
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krów 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	146	143.6	925	3.81	35	3.21	30
bieżący rok	144	143.6	435	3.91	17	3.2	14
ost. 12 m-cy	188	144.9	10266	3.66	376	3.22	331

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 8

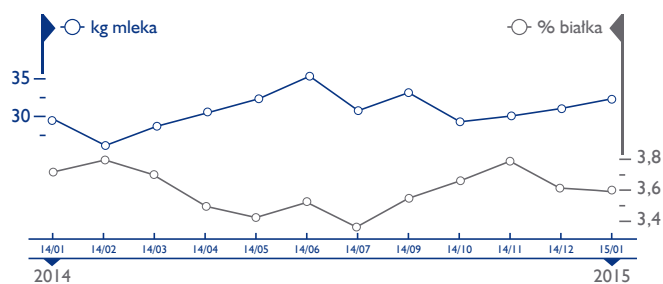
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krów 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	155	152.2	850	3.95	34	3.49	30
bieżący rok	152	152	81	3.95	3	3.46	3
ost. 12 m-cy	192	156.5	10207	3.85	393	3.42	349

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 9

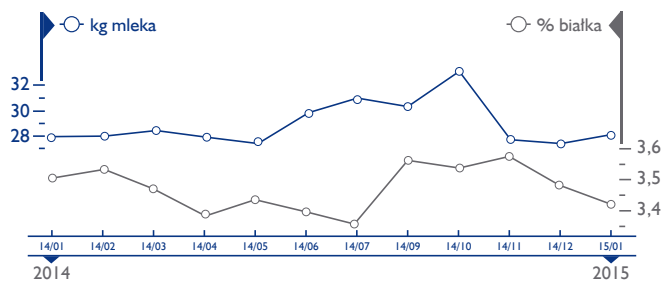
Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krów 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	56	52.7	835	4.25	36	3.65	31
bieżący rok	53	53	56	4.29	2	3.75	2
ost. 12 m-cy	77	56.3	10072	4.14	417	3.59	362

PRZECIĘTNE WYDAJNOŚCI

GOSPODARSTWO 10

Wynik za	Liczba krów 		Ogólna wydajność w stadzie / przec. 1 krów 				
	ogółem	przec.	kg ml.	% tł	kg tł	% bi	kg bi
ost. miesiąc	64	62.7	837	4.34	36	3.48	29
bieżący rok	64	64	245	4.33	11	3.47	9
ost. 12 m-cy	92	67.9	9721	4	389	3.47	337

TOP 10 – wyniki miesiąca – Kurczak brojler 2014

Z przyjemnością prezentujemy Państwu najlepsze wyniki chowu kurcząt brojlerów uzyskane w poszczególnych miesiącach 2014 roku na paszach WIPASZ SA.

STYCZEŃ 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Wilewo Pełki	7 sty 14	41	3,01	1,6	3	445,08
FERMA 2	Gwda Mała	3 sty 14	40	2,7	1,55	1,4	429,39
FERMA 3	Poniatowo	31 sty 14	42	3,02	1,64	2,3	428,36
FERMA 4	Poniatowo	31 sty 14	40	2,85	1,63	2,7	425,31
FERMA 5	Brudnice	13 sty 14	42	2,93	1,62	2	422,02
FERMA 6	Sierputy Stare	3 sty 14	38,5	2,53	1,57	1,7	411,45
FERMA 7	Rzęzawy	20 sty 14	42	2,75	1,57	2	408,70
FERMA 8	Prabuty	6 sty 14	38	2,58	1,62	2,6	408,21
FERMA 9	Mazuchówka	16 sty 14	40,25	2,69	1,63	1	405,91
FERMA 10	Czerwony Dwór	24 sty 14	43,5	2,91	1,62	2	404,68

LUTY 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Antonowo	17 lut 14	41	2,9	1,59	2,1	435,51
FERMA 2	Wągsty	6 lut 14	44	3,13	1,66	2,1	419,53
FERMA 3	Sierpc	24 lut 14	41	2,85	1,61	4,1	414,05
FERMA 4	Borzestowo	3 lut 14	43,31	3,1	1,69	2,5	412,94
FERMA 5	Antonowo	28 lut 14	42	2,85	1,6	2,68	412,74
FERMA 6	Migi	10 lut 14	41,13	2,8	1,59	3,8	411,89
FERMA 7	Byszewice	7 lut 14	42	2,76	1,57	2,18	409,44
FERMA 8	Wólka Kliczewska	7 lut 14	40	2,62	1,58	2	406,27
FERMA 9	Lenartów	18 lut 14	42	2,79	1,62	1,5	403,90
FERMA 10	Lipniki	11 lut 14	43	3,04	1,7	3	403,39

MARZEC 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Białousy	31 mar 14	43	3,06	1,58	2,15	440,71
FERMA 2	Wilewo Pełki	8 mar 14	40,8	2,67	1,54	1	420,69
FERMA 3	Mazuchówka	17 mar 14	40,32	2,77	1,62	1,5	417,72
FERMA 4	Łaszczyn	7 mar 14	42	2,9	1,65	3	405,92
FERMA 5	Malechówko	25 mar 14	43	3	1,65	4,4	404,23
FERMA 6	Ryboły	6 mar 14	44	3,06	1,66	3,6	403,87
FERMA 7	Skrwilono	29 mar 14	42,5	2,99	1,7	2,9	401,84
FERMA 8	Brudnice	14 mar 14	42	2,8	1,62	3	399,18
FERMA 9	Barczewko	31 mar 14	41,33	2,92	1,71	3,5	398,70
FERMA 10	Fijewo	28 mar 14	45	3,14	1,68	4,1	398,31

KWIECIEŃ 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Borzestowo	10 kwi 14	44,29	3,24	1,64	3,59	430,05
FERMA 2	Fijewo	15 kwi 14	41	2,75	1,56	2,6	418,78
FERMA 3	Czerwony Dwór	29 kwi 14	42,5	2,93	1,62	1,6	418,75
FERMA 4	Bedlno Radzyńskie	4 kwi 14	36,5	2,38	1,54	2,2	414,10
FERMA 5	Glinch	14 kwi 14	44,96	3,13	1,63	3,24	413,26
FERMA 6	Bedlno Radzyńskie	7 kwi 14	36,5	2,33	1,52	2,15	410,94
FERMA 7	Gowino	29 kwi 14	41,26	2,76	1,59	3,05	407,88
FERMA 8	Pozezdrze Kolonia	14 kwi 14	42,25	2,78	1,59	2,2	404,72
FERMA 9	Romanówka	28 kwi 14	42	2,8	1,64	2	398,37
FERMA 10	Gwda Mała	25 kwi 14	38	2,45	1,6	1,3	397,72

MAJ 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Bojano	19 maj 14	44,01	2,98	1,51	1,26	442,77
FERMA 2	Spytkowo	5 maj 14	39,8	2,79	1,63	3,6	414,58
FERMA 3	Skrwilno	31 maj 14	41,5	2,75	1,58	3,9	403,04
FERMA 4	Nowy Tuchom	22 maj 14	43,15	2,92	1,63	3,07	402,41
FERMA 5	Wilewo-Pełki	23 maj 14	41	2,69	1,6	2	401,86
FERMA 6	Świdry	29 maj 14	40,4	2,81	1,67	3,87	400,38
FERMA 7	Ryboły	5 maj 14	41	2,7	1,64	2,5	391,51
FERMA 8	Łuzki	5 maj 14	44	2,8	1,6	1,8	390,57
FERMA 9	Chwaszczyno	2 maj 14	41,76	2,67	1,63	1	388,33
FERMA 10	Drohiczyn	5 maj 14	38	2,39	1,6	1,5	387,20

CZERWIEC 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Antonowo	9 cze 14	41	2,88	1,63	2,8	418,88
FERMA 2	Drohiczyn	13 cze 14	37	2,45	1,6	1,8	406,40
FERMA 3	Borzestowo	13 cze 14	40,7	2,86	1,67	4,52	401,76
FERMA 4	Świdry	2 cze 14	39,4	2,72	1,65	3,99	401,70
FERMA 5	Gwda Mała	17 cze 14	40	2,6	1,59	2	400,63
FERMA 6	Drohiczyn	6 cze 14	38	2,54	1,63	2,5	399,82
FERMA 7	Świdry	2 cze 14	40	2,74	1,67	4	393,77
FERMA 8	Mszanna	6 cze 14	41	2,64	1,61	1,8	392,74
FERMA 9	Migi	9 cze 14	42,76	2,74	1,59	2,75	391,93
FERMA 10	Sterławki Wlk.	13 cze 14	42	2,83	1,65	5	387,95

LIPIEC 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Mazuchówka	14 lip 14	42	2,95	1,62	1	429,23
FERMA 2	Skrwilno	31 lip 14	40,5	2,87	1,61	3,1	426,51
FERMA 3	Żbietka	31 lip 14	39,2	2,64	1,57	3,15	415,45
FERMA 4	Świdry	31 lip 14	41	2,9	1,66	2,8	414,16
FERMA 5	Kotuń	28 lip 14	43	2,95	1,65	2	407,47
FERMA 6	Rożental	8 lip 14	43	2,66	1,51	1,1	405,17
FERMA 7	Pozezdrze Kolonia	25 lip 14	42	2,8	1,6	3	404,17
FERMA 8	Osowo	18 lip 14	44	2,9	1,61	2,3	399,96
FERMA 9	Wilewo Pełki	18 lip 14	41	2,71	1,64	1,4	397,39
FERMA 10	Bolesty	1 lip 14	40	2,59	1,59	2,5	397,05

SIERPIEŃ 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Borzestowo	12 sie 14	44,46	3,22	1,64	1,47	435,12
FERMA 2	Julianów	6 sie 14	41	2,84	1,62	1,6	420,74
FERMA 3	Świdry	4 sie 14	41	2,9	1,65	2,8	416,67
FERMA 4	Wola Bystrzycka	8 sie 14	40	2,65	1,58	1,8	411,76
FERMA 5	Antonowo	7 sie 14	42	3	1,7	2,5	409,66
FERMA 6	Wólka Kliczewska	5 sie 14	42	2,78	1,58	3,1	405,94
FERMA 7	Szczuki	15 sie 14	42	2,87	1,64	3	404,17
FERMA 8	Lipniki	9 sie 14	42	2,9	1,7	1,7	399,26
FERMA 9	Sterławki Wlk.	14 sie 14	43	2,89	1,65	2	399,18
FERMA 10	Osieczna	19 sie 14	42,5	2,88	1,63	4	399,11

WRZESIEŃ 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Ostrów	19 wrz 14	43	3,08	1,62	2,5	431,09
FERMA 2	Strzebieszew	9 wrz 14	40	2,8	1,6	2	428,75
FERMA 3	Stawiguda	18 wrz 14	42,5	2,91	1,6	2,4	417,67
FERMA 4	Świdry	25 wrz 14	40,5	2,81	1,63	2,55	414,81
FERMA 5	Mazuchówka	8 wrz 14	37	2,35	1,51	1,5	414,31
FERMA 6	Pozezdrze Kolonia	16 wrz 14	41	2,8	1,61	2,5	413,57
FERMA 7	Gorzewo	18 wrz 14	39	2,57	1,57	2	411,33
FERMA 8	Barczewko	8 wrz 14	42	2,85	1,61	2,5	410,94
FERMA 9	Piątak	26 wrz 14	42	2,83	1,62	2	407,61
FERMA 10	Żurobice	18 wrz 14	44	2,96	1,65	2	399,56

PAŹDZIERNIK 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Sarnowo	21 paź 14	43	3,13	1,68	2	424,61
FERMA 2	Borzestowo	27 paź 14	41,69	2,93	1,65	3,06	412,91
FERMA 3	Brudnice	11 paź 14	39,5	2,66	1,6	3,2	407,42
FERMA 4	Antonowo	6 paź 14	43	3	1,7	2	402,19
FERMA 5	Łapka	6 paź 14	43	2,87	1,63	2,43	399,52
FERMA 6	Julianów	14 paź 14	41	2,77	1,65	2,5	399,22
FERMA 7	Bedlno Radzynskie	24 paź 14	37,5	2,34	1,53	2,22	398,79
FERMA 8	Sarnowo	21 paź 14	37	2,37	1,58	2	397,30
FERMA 9	Warszkowo	8 paź 14	41,3	2,77	1,65	2,55	396,12
FERMA 10	Wielowieś	16 paź 14	40,17	2,58	1,58	2,83	395,00

LISTOPAD 2014

Miejsce w rankingu	Miejscowość fermy 	Data wstawienia	Długość chowu	Masa ciała	FCR (kg)	Ubytki (%)	EWV
FERMA 1	Czerwony Dwór	11 lis 14	42	3	1,56	2,22	447,71
FERMA 2	Czerwony Dwór	05 lis 14	42	2,95	1,57	1,28	441,65
FERMA 3	Perzanowo	03 lis 14	40,5	2,61	1,51	1,5	420,38
FERMA 4	Antonowo	27 lis 14	41,23	2,91	1,647	3,19	414,86
FERMA 5	Strzebieszew	17 lis 14	41	2,75	1,62	1	409,89
FERMA 6	Czerwony Dwór	20 lis 14	42	2,84	1,62	1,91	409,43
FERMA 7	Gorzewo	20 lis 14	41,5	2,71	1,56	2,5	408,13
FERMA 8	Gorzewo	24 lis 14	38,5	2,48	1,56	1,4	407,14
FERMA 9	Poniatowo	28 lis 14	41,5	2,8	1,61	2,96	406,66
FERMA 10	Wągsty	28 lis 14	45	3,1	1,67	2,6	401,78

TOP 5 — wyniki hodowlane — trzoda chlewna

2014/2015

Poniżej prezentujemy najlepsze wyniki chowu trzody chlewnej w poszczególnych miesiącach 2014 i 2015 roku uzyskane na paszach WIPASZ SA.

STYCZEŃ 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Jonne	29,75	122,28	0,97	2,53	57,7	2,02	M.Szczygłowska
Szoniec	27,67	122,65	1,05	2,58	57,38	2,28	M.Szczygłowska
Wyszecino	29,00	124,44	1,00	2,66	56,72	1,64	M.Mik
Strzałków	29,7	109,37	0,99	2,68	57,73	1,00	G.Urbanski
Brzeziny	29,3	121,56	0,96	2,76	56,93	0,58	M.Ślósarski

LUTY 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Targowski Dolne	30,00	128,59	1,13	2,63	56,5	0,00	B.Stefański
Jonne	26,29	123,69	1,02	2,72	57,24	2,29	M.Szczygłowska
Zelgoszcz	33,54	121,05	0,96	2,73	56,45	0,75	M.Mik
Nowe Czernice	31,26	127,44	1,00	2,76	56,7	0,50	M.Oleksiak
Zelgoszcz	33,44	128,73	1,00	2,77	56,94	1,00	M.Mik

MARZEC 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Fitowo	28,67	122,79	1,08	2,8	57,13	1,06	B.Stefański
Auguścin	32,31	122,87	1,03	2,85	58,02	2,23	A.Skocki
Godziszów	30,50	123,67	0,99	2,68	58,91	2,3	K.Artymiak
Żelizna	29,16	116,17	0,99	2,86	57,39	1,37	M.Ślósarski
Karolew	27,00	114,69	0,99	2,86	b.d.	1,82	Ł.Szulawa

KWIECIEŃ 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Daleszynek	30,60	119,83	1,12	2,67	57,15	1,78	K.Bumbul
Goździówka	29,85	118,76	1,09	2,60	b.d.	0,50	Ł.Szulawa
Sobołe	31,00	128,14	1,05	2,71	57,00	1,18	A.Sienkiewicz
Mierzyn	26,00	129,95	1,14	2,70	57,17	1,38	B.Stefański
Parskie	28,88	126,30	1,08	2,89	55,87	1,97	K.Bumbul

* wyliczone wg wzoru = $\frac{\text{ilości skarmionej paszy (kg)}}{\text{przyrost masy żywca (kg)}}$

MAJ 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spżycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Daleszynek	27,86	126,41	1,09	2,95	55,95	1,34	K.Bumbul
Ujma Dużą	27,63	118,73	0,88	2,91	57,71	2,63	G.Łatoszyński
Kujawa	31,40	117,22	1,09	2,74	b.d.	1,58	A.Skocki
Walerów	29,90	121,58	1,02	2,82	58,62	1,67	Ł.Szulawa
Wólka Kliczewska	27,58	124,04	0,95	2,63	57,83	1,57	M.Szczygłowska

CZERWIEC 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spżycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Wrocki	28,60	131,17	1,03	2,71	57,82	0,67	A.Skocki
Huta	23,83	120,4	1,04	2,59	57,20	0,67	B.Stefański
Zimolza	27,13	122,74	1,00	2,79	58,02	2,82	M.Szczygłowska
Żbiki Kierzki	34,67	129,92	1,05	2,61	57,37	1,50	M.Oleksiak
Kołacinek	34,02	124,82	1,13	2,46	58,77	1,78	P.Łatoszyński

LIPIEC 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spżycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Fitowo	28,50	126,26	1,06	2,72	57,48	0,62	B.Stefański
Strońsko	26,50	122,49	1,01	2,67	57,6	2,1	P.Łatoszyński
Kujawa	26,70	115,08	1,14	2,56	b.d.	1,18	A.Skocki
Czerlin	28,12	127,52	1,01	2,72	56,57	2,00	G.Łatoszyński
Auguścin	25,90	119,84	1,07	2,75	57,67	1,78	A.Skocki

SIERPIEŃ 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spżycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Borkowo	26,11	122,83	0,95	2,74	58,34	1,55	M.Oleksiak
Nowe Czernice	26,58	124,03	0,99	2,72	57,36	1,82	M.Oleksiak
Chlebowo	28,26	126,04	1,02	2,7	56,80	3,47	K.Bumbul
Obręb	28,02	123,11	0,93	2,67	57,24	2,34	M.Szczygłowska
Mierzyn	28,00	124,67	1,06	2,73	56,50	0,86	B.Stefański

WRZESIEŃ 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spżycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Borkowo	26,61	123,39	0,98	2,66	58,86	1,40	M.Oleksiak
Słupy	26,50	128,47	1,03	2,71	57,16	2,30	M.Mik
Zakrzewo	32,73	129,70	1,16	2,73	57,19	1,50	M.Mik
Siemcichy	25,99	126,22	0,99	2,73	58,75	1,17	B.Stefański
Daleszynek	32,64	119,42	1,09	2,78	56,98	1,79	K.Bumbul

* wyliczone wg wzoru = $\frac{\text{ilości skarmionej paszy (kg)}}{\text{przyrost masy żywca (kg)}}$

PAŹDZIERNIK 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Żbiki Kierzki	29,50	127,23	1,17	2,43	59,30	0,75	M.Oleksiak
Huta	32,80	124,82	0,99	2,69	57,77	2,26	B.Stefański
Wyczółki	25,80	134,09	1,16	2,71	56,70	1,67	Ł.Szulawa
Jaworowo Kolonia	28,00	127,54	0,98	2,70	56,98	2,44	M.Szczygłowska
Kołacinek	28,04	117,34	0,97	2,71	58,11	2,01	P.Łatoszyński

LISTOPAD 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Mierzyn	28,00	127,28	1,12	2,50	57,84	2,63	B.Stefański
Błonie Duże	25,00	120,97	1,04	2,61	57,93	1,96	Ł.Szulawa
Kujawa	26,20	119,64	1,17	2,66	57,08	2,22	A.Skocki
Pojelce	24,15	124,46	1,05	2,67	58,00	1,52	M.Ślósarski
Czerlin	28,01	123,40	1,01	2,66	57,79	0,57	G.Łatoszyński

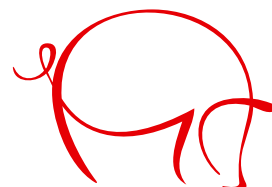
GRUDZIEŃ 2014

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Pojelce	28,05	122,42	1,00	2,52	58,00	2,00	M.Ślósarski
Gorcenica	30,00	121,33	1,11	2,57	59,00	2,26	A.Skocki
Daleszynek	29,49	121,30	1,04	2,61	57,60	2,65	K.Bumbul
Nowa	30,86	125,86	0,96	2,66	58,53	2,40	P.Wilczyński
Brzezie	31,62	123,01	0,96	2,75	56,88	1,43	G.Urbowski

STYCZEŃ 2015

Miejscowość fermy 	Waga początkowa (kg)	Waga końcowa (kg)	Przyrost dzienny (kg)	FCR (kg) * spożycie paszy na 1 kg przyrostu	Mięsność (%)	Upadki (%)	Doradca Żywniowy
Żelizna	28,13	127,79	1,14	2,58	57,45	0,38	M.Ślósarski
Sinogóra	25,07	123,44	1,04	2,66	58,18	0,59	B.Stefański
Targowisko Dolne	26,00	123,40	1,08	2,60	56,50	0,58	B.Stefański
Kipichy	26,96	127,40	1,10	2,64	58,87	0,37	A.Skocki
Ujma Duża	24,91	124,86	1,05	2,70	57,84	1,50	G.Łatoszyński

* wyliczone wg wzoru = $\frac{\text{ilości skarmionej paszy (kg)}}{\text{przyrost masy żywca (kg)}}$

Wpływ niełuppek przytuli czepnej (*Galium aparine* L) na zdrowotność i efekty produkcyjne indyczków

Przytulia czepna (*Galium aparine* L.) należąca do rodziny marzanowatych (*Rubiaceae*) jest pospolitym i uciążliwym chwastem ogrodów, parków, lasów i pól uprawnych. W ostatnich latach niełupki tego chwastu stwierdzane są również w pełnoporcjowych mieszankach dla drobiu.

prof. dr hab. Andrzej Koncicki – UWM w Olsztynie

Trochę teorii

Ziele przytuli czepnej (*Herba Galii aparinis*) zawiera między innymi glukozyd kumarynowy (*asperulozyd*), kwasy: cytrynowy, galusowy, salicylowy, galigarbnikowy oraz wit. C. Przytulia czepna w literaturze niemieckiej opisywana jest często jako czepne ziele podpuszczkowe. Działa bowiem podobnie jak podpuszczka soku żołądkowego ścinając mleko. Roślina ta w medycynie ludowej znajduje zastosowanie w leczeniu kamicy nerkowej i pęcherzowej, jako środek moczopędny, do leczenia nadciśnienia, żółtaczki, szkorbutu oraz trudno gojących się ran i owrzodzeń skóry. Przytulia czepna nie jest zaliczana do roślin toksycznych. Co prawda w literaturze opisano przypadek zatrucia dwóch owiec sianem zawierającym ok. 40 % ziela przytuli czepnej, jednak autor tej pracy podkreśla, że roślina ta nie jest toksyczna. Przytulia czepna znajduje się już w wykazie roślin leczniczych Dioskuridesa (I wiek n.e.). Obowiązująca norma dotycząca zanieczyszczeń paszowych nie określa dopuszczalnej ilości niełuppek tego chwastu w mieszankach przemysłowych dla drobiu. Do ziaren chwastów o działaniu toksycznym zaliczany jest jedynie kąkol, sporysz i życica, których w mieszankach dla drobiu dopuszcza się do 0,1 %.

Stado a pojedyncze zwierzę

Ponieważ w dostępnej literaturze brak było informacji na temat wpływu niełupek przytuli czepnej na efekty produkcyjne i zdrowotność ptaków, w latach 90-tych ubiegłego wieku przeprowadzono badania, których celem było określenie jaki wpływ na zdrowotność i przyrosty masy ciała indyków ma skarmianie paszy z dodatkiem całych lub dokładnie zmielonych na pył niełupek przytuli czepnej.

W tym celu 120 jednodniowych piskląt indyckich podzielono losowo na 8 grup, po 15 piskląt w każdej grupie. Ptaki grupy kontrolnej żywiono mieszanką pełnoporcjową bez niełupek przytuli czepnej. W pozostałych grupach ptaki żywiono taką samą pełnoporcjową mieszanką z dodatkiem całych lub zmielonych niełupek przytuli czepnej w ilości 0,5%, 1,5% i 3,0%, a w jednej grupie indycząt zastosowano dodatek 10% całych niełupek. Test żywieniowy prowadzono równolegle we wszystkich grupach ptaków przez okres 21 dni. Indyki poddano obserwacji klinicznej oraz ważono indywidualnie w 1 i 21 dniu testu. W 21 dniu doświadczenia od wszystkich ptaków pobrano krew do badań hematologicznych i biochemicznych oraz po uśmierceniu wycinki wątroby, żołądka gruczołowego i dwunastnicy do badań histopatologicznych.

Przez cały czas trwania doświadczenia u indyków z żadnej grupy nie zaobserwowano klinicznych objawów chorobowych. Masa ciała oraz wyniki badań hematologicznych i biochemicznych ptaków grupy kontrolnej w porównaniu z ptakami grup doświadczalnych nie wykazywały istotnych różnic statystycznych.

Badaniem anatomopatologicznym u indyków grup doświadczalnych otrzymujących całe niełupki przytuli czepnej stwierdzono w żołądkach mięśniowych spęczniałe ziarna tego chwastu pozbawione owocni, przy czym ich ilości były prawie identyczne niezależnie od procentowego dodatku niełupek w grupach. Ponadto w grupach ptaków, które otrzymywały całe niełupki przytuli czepnej, szczególnie większe ilości (3,0 – 10,0 %) stwierdzano niespęczniałe, z owocnią niełupki w jelitach, jak również w odchodach tych ptaków. Wynika z tego, że tylko część niełupek przytuli czepnej zatrzymuje się w żołądkach mięśniowych. Ilości te nie powodowały zatkania, ani mechanicznego rozciągnięcia ściany żołądka. Z uwagi jednak na bardzo dużą twardość tych nasion zawartych w niełupkach, nawet po spęcznieniu, pozostają one w żołądku mięśniowym podobnie jak żwirek, który spełnia fizjologiczne funkcje ułatwiając mechaniczne rozcieranie pokarmu.

Niełupki przytuli czepnej pokryte są haczykowatymi szczecinkami, które z reguły odpadają w czasie omlotu. Stwierdzano je też rzadko na niełupkach wybranych ze zboża i dodawanych do paszy doświadczalnej. Powszechnie jednak tym szczecinkom przypisuje się uszkodzenie błony śluzowej jelit. Nie potwierdziły tego badania sekcyjne poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego, ani histopatologiczne żołądków gruczołowych i dwunastnic. Nie stwierdzono również zmian w obrazie morfologicznym wątroby ptaków doświadczalnych w porównaniu z kontrolnymi. Te fakty, jak również brak zmian w aktywności w surowicy enzymów AST, ALT i AP oraz wyniki badań hematologicznych świadczą o braku toksyczności nasion tej rośliny dla ptaków.

Podsumowanie

Reasumując należy stwierdzić, że niełupki przytuli czepnej, zarówno całe, jak i zmielone w skarmianych ilościach przez okres 3 tygodni, nie wykazywały ujemnego wpływu na zdrowotność i efekty produkcyjne indycząt. W związku z tym, stwierdzenie nasion tego chwastu w żołądkach mięśniowych padłych ptaków nie może być uznawane za przyczynę ich śmierci, zwłaszcza, że jak wynika z obserwacji terenowych, mieszanki paszowe zanieczyszczone są zwykle mniejszymi ilościami niełupek przytuli czepnej, niż te, które stosowano w badaniach własnych.

Pomimo to, niełupki tej rośliny (powszechnie nazywane nasionami) występujące w mieszankach dla drobiu budzą dużo kontrowersji. Zarówno hodowcy, jak i lekarze weterynarii upatrują w niełupkach przytuli czepnej zalegających w żołądkach mięśniowych przyczynę masowych padnięć ptaków, szczególnie w pierwszych 3 tygodniach odchovu oraz zróżnicowania ich rozwoju. Na tym tle dochodziło do spraw spornych, rozstrzyganych często na wokandzie sądowej.

Wyniki prezentowanych badań opublikowano w Medycynie Weterynaryjnej (1989 (45), 15-18). Pragnę jednak zwrócić uwagę, że w ostatnich latach u kurcząt brojlerów występował stan patologiczny określany jako nadżerki błony śluzowej żołądka mięśniowego na tle zakażeń adenowirusami. W przebiegu tej choroby obserwowane są niekiedy masowe padnięcia z uszkodzeniem błony śluzowej żołądka mięśniowego, w którym mogą znajdować się niełupki przytuli czepnej.

prof. dr hab. Andrzej Koncicki
Katedra Chorób Ptaków
Wydział Medycyny Weterynaryjnej
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Zintegrowany System Zwalczania Szkodników cz. I

Z uwagi na specyfikę położenia zdecydowanej większości budynków inwentarskich, wydobywający się z nich zapach, dostępność wody, pokarmu oraz produkcję znacznej ilości ciepła i obecność licznych zakamarków, idealnych do bezpiecznego schronienia się przed naturalnym, jak i potencjalnym wrogiem, szkodniki – konkretnie gryzonie – to w zasadzie już naturalne towarzystwo dla produkcji drobiarskiej. O ile coraz częściej cieszy oko pojawianie się na fermach, wokół budynków i ogrodzeń, karmników deratyzacyjnych, które wypierają zupełnie niepraktyczne i wręcz niebezpieczne dla otoczenia tekturowe tacki, o tyle w naturalny sposób wciąż przechodzi się do porządku dziennego nad cyklicznie nawracającymi infestacjami gryzoni i ciągłą ich presją na budynki inwentarskie. Gdyby jednak udało się trwale rozwiązać problem szkodników w obiekcie? Dodatkowo zmniejszając jeszcze zużycie pestycydów... Czy to możliwe? Możliwe, o ile pochylimy się nieco nad kolejnym z licznych trzyliterowych skrótów – IPM. Co to oznacza?

lek. wet. Tomasz Mieszczyński – WIPASZ SA

Integrated Pest Management to z angielskiego zintegrowane metody zwalczania szkodników. Znany i stosowany w ogrodnictwie od ok. 40 lat system zakłada łączne stosowanie wszystkich dostępnych metod i sposobów niszczenia szkodników w celu obniżenia ich liczebności w sposób:

- skuteczny,
- ekonomiczny,
- bezpieczny dla środowiska i zdrowia ludzi.

Składa się na niego pięć komponentów.

1. Identyfikacja

Oznaczenie gatunku szkodnika jest trudne. W kwestii gryzoni krąg znacznie się zawęża. Przede wszystkim do czynienia możemy mieć z myszą domową, polną oraz szczurem wędrownym i śniadym. Rozpoznanie pozwala w dalszej kolejności określić wymagania pokarmowe, miejsca bytowania zagrożenia jakie stwarza. Informacje te są niezbędne do prawidłowego prowadzenia monitoringu, planowania działań prewencyjnych oraz doboru odpowiedniej metody zwalczania i określenia miejsc jej najskuteczniejszego działania.

2. Monitoring aktywności

Wcześniej zaplanowane i regularnie przeprowadzane obserwacje i pomiary wszelkich form aktywności gryzoni pozwalają zebrać informacje, na podstawie których możliwa jest ocena dotychczasowych oraz planowanie przyszłych działań eradykacji. Specjalistyczne ekipy DDD przeprowadzają wywiad. W skali mikro ważne są własne spostrzeżenia, ewentualnie przepływ informacji między pracownikami. Istotne jest każde zauważenie szkodnika, śladów jego żerowania, odchodów i wszelkich innych oznak występowania. Taki sygnał alarmowy stanowić powinien bodziec do przeprowadzenia całościowej i dokładnej, zwłaszcza z uwzględnieniem miejsc trudno dostępnych, inspekcji wizualnej obiektu oraz rozmieszczenia i rozpoczęcia przeglądów różnego typu urządzeń do monitoringu – pułapek i karmników. Te ostatnie zaopatrywane są w woskowe bloczki, lecz bez substancji aktywnej. Służą one do stwierdzenia żerowania, czyli potwierdzenia aktywności gryzoni, nasilenia inwazji, rozpoznania gatunku – na tym etapie nie ma konieczności posługiwania się pestycydami. Pozwalają także przyzwyczaić nieufne zwłaszcza szczury do wykładanej w przyszłości trutki. Głównymi celami monitoringu są:

- wykrycie szkodnika możliwie jak najwcześniej, czyli kiedy jego populacja jest możliwie mała,
- określenie wielkości tejże populacji,
- określenie centrum, zasięgu oraz granic infestacji,
- wykrycie i ocena warunków sprzyjających rozwojowi szkodnika w budynku.

Wskazanie miejsc aktywności gryzoni to wstęp dla przyszłego planu rozmieszczenia łapek i/lub stosowania chemicznych zabiegów zwalczania.

3. Podjęcie decyzji o zwalczaniu

Podstawą tego działania jest indywidualne określenie czy tzw. próg szkodliwości (dokuczliwości) został przekroczony. Zależy on od gatunku gryzonia, obiektu, niekiedy specyficznych przepisów i własnych wymagań. Z jednej strony istnieją pewne statystyki, mówiące, iż 500 szczurów zjada tyle żywności, ile 25 ludzi, zaś pojedynczy osobnik, wydalałając 20 grudek kału i 16 mililitrów moczu na dobę, jest w stanie zanieczyścić 30 kilogramów np. paszy. Praktycznie jednak patrząc na specyfikę produkcji drobiarskiej pamiętać należy, iż mamy do czynienia z materiałem biologicznym. Wrażliwym materiałem biologicznym. Gryzonie to olbrzymi rezerwuár drobnoustrojów. Odpowiedzialne są za przenoszenie ponad 40 jednostek chorobowych, w tym wielu groźnych dla drobiu i ekonomiki całej produkcji (salmonella!). Gatunkowa specyfika zachowania tych zwierząt – od której pochodzi nazwa „gryzoń” – każe również pamiętać o kilometrach przewodów elektrycznych na każdym kurni-

ku. Ekstremalnie do sześciu ugryzień o nacisku 1,7t/cm² na sekundę zagraża nie tylko już przewodom w budynku, ale także niektórym elementom konstrukcyjnym (metal nie jest wyjątkiem). Nie ma powodu silić się na porównania z zakładami przetwórczymi czy też żywienia zbiorowego, ale te fakty powinny obniżyć akceptowalny próg szkodliwości do minimum.

Wracając jeszcze do statystycznych danych – ponad 2 000 – tyle osobników potomnych może mieć, z uwagi na wysoki potencjał rozrodczy, samica szczura wędrownego w 5 pokoleniach, czyli po około roku. Ponad 2 000 000 – w sprzyjających warunkach, po roku kolejnym. Decyzję o zwalczaniu gryzoni podejmuje się więc tak szybko, jak to tylko jest możliwe.

4. Zwalczanie

Skutecznie prowadzone jest tylko w przypadku stosowania łączonych metod działania równocześnie. Generalnie dzielą się one na prewencyjne i interwencyjne.

➤ **Metody prewencyjne** (sanitarne, szczuroszczelność) to ograniczenie przedostawania się gryzoni do wnętrza budynku oraz niedopuszczenie do ich rozmnażania się.

• **metody sanitarne** – polegają na ograniczeniu dostępu do pokarmu, wody i kryjówek. Właściwe magazynowanie produktów paszowych, brak resztek, szczelność instalacji wodno-kanalizacyjnych, zabezpieczenie śmietników, porządek i brak składowania przedmiotów i odpadów różnego rodzaju (szczególnie bezpośrednio przy ścianach obiektu). Drewno, palety, blachy – tworzą szczególnie atrakcyjne miejsca schronienia i pod nimi przede wszystkim należy szukać nor gryzoni. Nie tylko dzika i zaniedbana, ale również ozdobna i pielęgnowana roślinność także nie jest sprzymierzeńcem w walce z tymi szkodnikami. Bezpośrednio wokół budynku warto zadbać o utwardzoną i pozbawioną wszelkiej roślinności tzw. strefę sterylną oraz kolejną – strefę buforową.

• **szczuroszczelność** – utrzymywana dzięki np. siatkom w otworach okiennych i wentylacyjnych (metalowych, o 1,2mm oczkach), samozamykającym się drzwiom, uszczelnionym pęknięciom i szczelinom wokół drzwi, okien, miejsc „wejścia” wszelkich rur i przewodów, konserwacji wypaczonych drzwi itp. Wystarczy pamiętać, że myszy i szczury potrzebują odpowiednio sześć i dwanaście milimetrów, aby swobodnie przedostać się do wnętrza budynku. Inspekcja stanu technicznego powinna być szczegółowa, a działania naprawcze podejmowane bez zbędnej zwłoki i w sposób skuteczny oraz trwały.

➤ Wśród **metod interwencyjnych** wyróżnić można: fizyczne, biologiczne, mechaniczne i chemiczne.

Z uwagi na obecność żywego inwentarza, o określonych i bardzo specyficznych wymaganiach środowiskowych, jak również na zasady dobrej praktyki produkcyjnej i przepisów prawnych dwie pierwsze nie mają większego zna-

czenia. Brak jest możliwości kontrolowania temperatury w wysokich i niskich zakresach, czy też poziomu wilgotności, składu atmosfery itp. pod kątem innym niż wymagania drobiu zasiedlającego kurnik/indycznik. Nie ma również możliwości wykorzystania naturalnych żyjących wrogów gryzoni. W tej kwestii nadmienić jedynie należy, jako ciekawostkę, obalającą pewien mit, że „taaaak łowny kot”, o ile poradzić sobie może z myszami w stosunkowo małym pomieszczeniu, jest w stanie schwycić szczura jedynie młodego i niedoświadczonego, bądź starego i chorego/słpego/głuchego. Wszelkie przeczące temu opowieści sąsiada swobodnie można włożyć między bajki.

Pozostałe metody wymagają znacznie bardziej obszerne- go zagłębienia się w ich specyfikę i metodykę. W skrócie:

- **metody mechaniczne** są to łapki na szczury i myszy, pułapki lepowe i chwytacze żywołowne. Rządzą się one wieloma zasadami, co do ich umiejscawiania, ilości, odległości od siebie, a także czasu rozłożenia i zastawienia. Na właściwym doborze przynęty skończywszy.

- **metody chemiczne** to szeroko obecnie stosowane rodentycydy, którymi tu posiłkujemy się na samym końcu i maksymalnie krótko. Obniża to koszty, wbrew pozorom zwiększa skuteczność, zapobiega powstawaniu ras odpornych na kolejne ich generacje, a także pomaga chronić nasze bezpośrednie otoczenie i środowisko naturalne globalnie.

Stosowane są przede wszystkim bloczki woskowe lub saszetki z pastą, umieszczane (zabezpieczone drutem) w przytwierdzonej do podłoża stacji deratyzacyjnej. System IPM generalnie wyklucza stosowanie powszechnie dostępnych granulatów. Wyjątkiem jest brak dostępności konkretnej substancji aktywnej w pożądanej formulacji oraz zwalczanie gryzoni w ich norach, gdzie granulat imituje zwiewane do ich wnętrza ziarna zbóż. Rozmieszczenie, ilości, odległości, podział na strefy, testy przynęt – te również wymagają szczegółowego i bardziej obszernego rozwinięcia.

5. Ocena skuteczności zabiegów i działania korygujące

Najważniejszym aspektem, który należy sprawdzić, to obecność żywych gryzoni i ewentualna kontynuacja ich inwazji z zewnątrz. Po skutecznie przeprowadzonej akcji zwalczania, należy na przyszłość wyciągnąć wnioski, które zabiegi okazały się skuteczne, które zaś zawiodły. Czy inwazja migrowała do kolejnych pomieszczeń, czy pojawiły się nowe otwory, stanowiące bramę wejścia. W których stacjach trutka pozostała nienaruszona lub wyjedzona w śladowych ilościach – gdzie należałoby ją ewentualnie prze- nieść. Jakie czynności naprawcze pozwolą wyeliminować zaobserwowane luki.

Wreszcie ocena finansowa. Profesjonalna firma DDD nie będzie tania, gdyż nie ma prawa taka być z uwagi na konieczność znacznego zaangażowania we wnikliwą inspekcję, projektowanie systemu i planowanie działań. Dodatkowe koszty generują niezbędne materiały i często konieczne prace remontowe. Krótkoterminowo zatem wydaje się drogo. Długofalowo jednak inwestycje tylko i wyłącznie procentują. W połączeniu z realną możliwością odnotowywania w monitoringu inwazji na poziomie zero do maksymalnie kilku sztuk przez wiele kolejnych lat – mówimy o samych zaletach systemu IPM.

lek. wet. Tomasz Mieszczyński
Menadżer Sprzedaży
WIPASZ SA

Musli — nie tylko do śniadania

Podstawą opłacalności produkcji mlecznej jest niewątpliwie wydajność zwierząt, którą poprzez odpowiednie warunki środowiskowe oraz żywienie możemy uzyskać. W znacznym stopniu o wydajności przyszłej krowy, poza potencjałem genetycznym, decyduje prawidłowe żywienie w pierwszych miesiącach życia zwierzęcia.

Filip Kula – WIPASZ SA

Zapewnić optymalne przyrosty

Priorytetem każdego hodowcy powinno być utrzymywanie zdrowych cieląt uzyskujących wysokie przyrosty masy ciała, czyli takie, które pozwalają osiągnąć ponad 200 kg wagi cielęcia w wieku 6 miesięcy. Łatwo można policzyć, że aby to zrealizować powinniśmy utrzymywać dobowe przyrosty na poziomie 800g. Aby zagwarantować odpowiedni rozwój tkanki gruczołowej wymienia do momentu osiągnięcia dojrzałości płciowej (ok. 11 miesiąca życia) dzienne przyrosty nie powinny być większe niż wcześniej wspomniane.

Zadbać o wysokie pobranie pasz

Kolejnym parametrem, o który należy zadbać od pierwszych dni życia jest zdolność dobrowolnego pobrania paszy. To głównie od tego czynnika będzie zależała wysokość pobrania kilogramów suchej masy dawki, a tym samym poziom uzyskiwanej produkcji. Krowy ras mlecznych mają średnio o 20% wyższą zdolność pobrania od krów ras mięsnych tego samego kalibru. Związane jest to z szybszym odłączeniem od matki oraz szybszym odsadzeniem. Wcześniejsze podawanie pasz treściwych powoduje szybszy rozwój żwacza, dzięki czemu jest on większy u osobników dorosłych.

Wysoka strawność i przyswajalność

O ile łatwo jest uzyskiwać przyrosty wyższe od 800g po 6 miesiącu życia jałówki, co zmusza do ograniczania energetyczności dawki, o tyle trudno jest uzyskać wysokie przyrosty w pierwszych tygodniach. Aby pomóc Państwu w realizacji tych celów rekomendujemy wykorzystanie do odchowu najmłodszych cieląt mieszankę **Cielak Musli**. Jednym z jej składników są mikronizowane ziarna jęczmienia i kukurydzy. Wykorzystana technologia obróbki zbóż znacznie podnosi strawność skrobi poprzez jej żelatynizację - rozerwanie niśko strawnej skrobi na krótsze łańcuchy, czyli cukry proste. Tak przetworzona skrobia jest w większym stopniu wykorzystywana oraz zwiększa ilość lotnych kwasów tłuszczowych w rozwijającym się żwaczu stymulując jego wzrost.

Wyższa strawność żelatynizowanej skrobi powoduje wyższą koncentrację kwasu propionowego i masłowego (stymulatory rozwoju żwacza) w stosunku do pasz na bazie zwykłych zbóż. Ma to gigantyczne znaczenie, ponieważ wielkość żwacza cielęcia po urodzeniu stanowi zaledwie 25%, a trawieniec aż 60% wielkości żołądka. Dopiero po dwóch miesiącach przedżołądki są sobie równe, a u dorosłego zwierzęcia żwacz stanowi 80% żołądka. Jeżeli dodamy do tego słabo rozwinięte funkcje trawienne jelit, stosowanie tego rozwiązania wydaje się być wysoce uzasadnione.

Odporność

Dodatkowo w granulacie stanowiącym źródło wysokowartościowego białka w opisywanym produkcie zastosowaliśmy dodatek hydrolizowanych drożdży bogatych w polisacharydy (*mannany i glukany*), witaminy z grupy B oraz aminokwasy. To rozwiązanie pozwala przyspieszyć zasiedlanie przewodu pokarmowego korzystną mikroflorą, co przekłada się na wyższą odporność cieląt. Dodatkowo ściany komórkowe hydrolizowanych drożdży wiążą patogenne bakterie Gram- (np. *Salmonella* i *Escherichia Coli*), stanowiąc dodatkową formę ochrony.

Aby zapewnić prawidłowy rozwój każdego cielęcia w starterze wykorzystaliśmy wysokiej jakości białko oraz kompleks witamin A, D₃, E chronionych przed rozkładem w żwaczu. Biorąc pod uwagę wyżej opisane działania oraz znakomitą smakowitość „**Cielaka Musli**” nic nie ryzykuje mówiąc Państwu, że jest to starter doskonały.

Filip Kula
Produkt Menadżer
WIPASZ SA

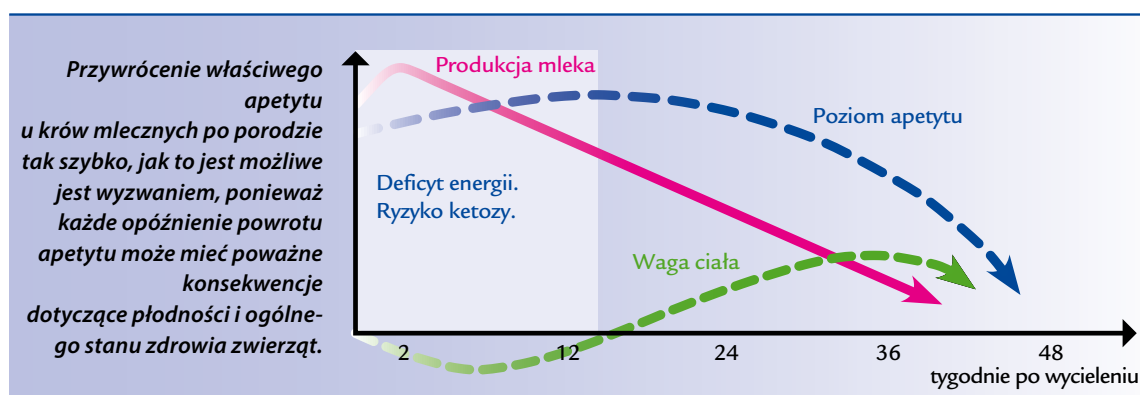
Przywracanie apetytu u krów mlecznych

Na rynku pojawiła się nowa linia produktów firmy Virbac przeznaczona do profilaktyki i leczenia chorób metabolicznych, niedoborowych oraz kontroli apetytu u krów mlecznych. Producent zastosował nowatorską technologię – produkty posiadają formę pasty doustnej. Oferujemy Państwu Energan Calcium, Energan Phosphor oraz Energan Pansenstarter. Wszystkie pasty z linii Energan podaje się za pomocą specjalnego aplikatora dozującego. Produkty te są już dostępne u przedstawicieli firmy Wipasz.

W tym numerze kwartalnika chcielibyśmy przybliżyć Państwu jeden ze sposobów na przywrócenie apetytu u krów mlecznych.

W stadach krów mlecznych dość powszechnym problemem są choroby metaboliczne i zaburzenia płodności. W konsekwencji obserwujemy obniżoną wydajnością i wymierne straty ekonomiczne. Jedną z istotnych przyczyn tych stanów jest ujemny bilans energetyczny u krów po porodzie. Dobrze wiemy, że kiedy rozpoczyna się laktacja, potrzeby krów drastycznie wzrastają, a w tym samym czasie rozpoczyna się produkcja mleka osiągając swój szczyt pomiędzy 3 a 5 tygodniem po wycieleniu. Apetyt także wzrasta po porodzie, ale nie w tym samym tempie, a szczyt osiąga około trzeciego lub czwartego miesiąca laktacji. Dlatego ujemny bilans energetyczny jest obserwowany głównie na początku laktacji, ponieważ zwierzęta jedzą paszę zawierającą zbyt mało energii lub, co zdarza się częściej, mają zbyt niski apetyt, aby przyjąć właściwą dawkę pokarmu.

Produkcja mleka, zmiana masy ciała i apetytu u wysokomlecznych krów w przebiegu laktacji

Energan® Pansenstarter, nowoczesny produkt do kontroli apetytu u krów po wycieleniu

Pasty Energan® – nowa linia doustnych preparatów stworzona, aby kontrolować choroby metaboliczne. Energan Pansenstarter został specjalnie stworzony po to, aby przywrócić apetyt u krów mlecznych. Jego kompleksowa formuła zawiera między innymi korzeń gencjany, gorzki czynnik stymulujący motorykę i wspomagający apetyt, co w konsekwencji powoduje rozwój optymalnej flory żwacza i zapewnia prawidłową pracę wątroby.

Korzeń gencjany ma długą historię stosowania w leczeniu zaburzeń trawienia dzięki wysokiej zawartości aktywnych składników (gentiamatin, gentin). Trudności w stosowaniu u bydła mlecznego wynikały z gorzkiego smaku tego leku.

Energan Pansenstarter w oryginalnej formie pasty doustnej pozwala w łatwy sposób jednej osobie podać preparat w kilka sekund. Trudno się dziwić, iż 87% rolników stwierdziło, że podawanie Energanu było łatwiejsze i bezpieczniejsze w porównaniu z innymi formami leków doustnych.

Mechanizm stymulacji apetytu za pomocą substancji goryczkowych

GORZKIE SKŁADNIKI POKARMU	TYP STYMULACJI
Wydzielanie wody	Stymulacja mechaniczna
Wydzielanie kwasu	Stymulacja chemiczna (pH)
Zwiększona aktywność enzymów	
Więcej wchłanianych składników pokarmowych	Stymulacja chemiczna
Stymulacja mechanizmów wchłaniania	
Pojawienie się łaknienia	Stymulacja centralnego układu nerwowego

Dzięki nowoczesnej formie galeniczej w postaci pasty, Energan Pansenstarter może być z łatwością podany zwierzęciu

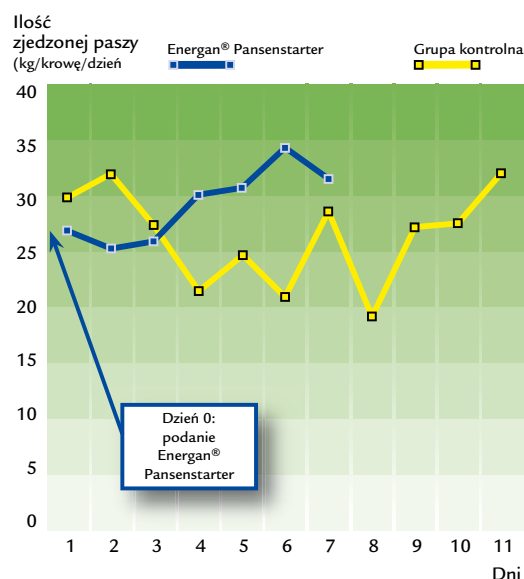
Energan® Pansenstarter

– próba terenowa wykonana na Węgrzech

To doświadczenie przeprowadzono na fermie krów rasy holendersko-fryzjskiej we wschodniej części Węgier (Komárom-Esztergom region) charakteryzującej się wysoką wydajnością (ok 10 000 litrów mleka w laktacji).

Pomimo wysokich wyników produkcyjnych niektóre krowy wykazywały obniżony apetyt po porodzie, co podnosiło ryzyko wystąpienia chorób metabolicznych obniżających produkcję mleka. Celem próby była ocena wpływu podawania Energan Pansenstarter na ilość przyjmowanego pokarmu przez krowy po porodzie.

Dzienne pobieranie paszy w okresie poporodowym

Materiał i metody

Z powodu ograniczeń technicznych niemożliwe było porównanie 2 grup jednocześnie, dlatego próba przebiegała w 2 etapach:

- 1) 1-7 sierpnia 2011 r.
- 2) 6-16 września 2011 r.

Energan Pansenstarter był podawany natychmiast po porodzie (1 tuba na krowę).

Ilość zjedzonej paszy była wyliczana poprzez porównanie wagi paszy zadanej i resztek pozostałych po karmieniu. Średnia dawka zjadanej paszy była obliczana dla każdej krowy przez 7 dni w grupie leczonej i przez 11 dni w grupie kontrolnej.

Wyniki i dyskusja

Po uśrednieniu grupa leczona Pansenstarterem zjadała 29,4 kg paszy dziennie, podczas gdy grupa kontrolna tylko 26 kg dziennie (różnica 13,1%).

Jak pokazano na wykresie w grupie kontrolnej codzienne zużycie paszy spadło w pierwszym tygodniu po porodzie, następnie zaczęło wzrastać dopiero w 9 dniu. W grupie leczonej obserwowano niewielki spadek tuż po porodzie, a następnie wzrost spożycia paszy w pierwszym tygodniu.

Nawet gdyby próba potwierdzająca mogła być wykonana równolegle w porównywalnych warunkach i wykonano by dodatkowe pomiary jak wydajność mleczna i przypadki chorób metabolicznych, to i tak to pierwsze doświadczenie pokazuje, że uzyskano znakomity wynik stymulacji apetytu.

Energan Pansenstarter oferuje nowy sposób poprawy apetytu we wszystkich sytuacjach ryzyka: po porodzie, jak pokazuje to doświadczenie, ale także przy niestrawnościach, atonii żwacza, po zabiegach chirurgicznych np. przemieszczenia trawieńca.

VIRBAC Sp. z o.o.
ul. Puławska 314, 02-819 Warszawa
tel. 22 855 40 42, fax 22 855 07 34
www.virbac.pl

ENERGAN®
Zestaw doustnych past dla bydła

Chroni Twoje stado przed chorobami metabolicznymi

Nie daj się zaskoczyć zaleganiem Twojej krowy

**Uzupełnij fosfor –
– zyskasz podwójnie**

**Popraw apetyt –
– bilansuj energię Twojej krowy**

- **optymalny skład, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia chorób metabolicznych**
- **łatwe i bezpieczne podawanie**
- **sprawdzony i zaakceptowany przez hodowców**

VIRBAC Sp. z o.o.
ul. Puławska 314, 02-819 Warszawa
tel. 22 855 40 42, fax 22 855 07 34
www.virbac.pl

Shaping the future of animal health

Różycy - choroba wciąż obecna w tuczach trzody chlewnej

Różycy (erysipelas) jest jedną z bardziej znanych i ciągle obecnych chorób świń. Obecna sytuacja na rynku trzody chlewnej powoduje oszczędności w profilaktyce tuczników, w związku z tym proponuję przypomnienie kilku informacji na jej temat.

lek. wet. Barbara Woźnica – WIPASZ SA

Rozmawiając z hodowcami trzody chlewnej o występowaniu różycy w ich stadach spotykam się z kilkoma reakcjami i doświadczeniami z nią związanymi. Pierwsza z opinii: nigdy nie wystąpiła w moim tuczach, więc czy jest to choroba groźna? druga: wiem czym jest, współpracuję z moim lekarzem, więc ją kontrolujemy; trzecia: miałem różycę, upadki sięgały od 1- ...%, od tego momentu bezwzględnie szczepimy tuczaki dwukrotnie.

Fakty i błędne opinie

Chcę przedstawić kilka błędnych opinii i faktów na temat różycy świń.

Klika niewłaściwych opinii na ten temat:

- wstawiam tuczaki o najwyższym statusie zdrowia, wolne od chorób, więc różycy nie wystąpi w moim stadzie;
- nigdy nie miałem/miałam różycy w stadzie, więc nigdy jej mieć nie będę;
- tuczę na ruszcie, w tych warunkach się nie zdarza;
- szczepimy jednokrotnie szczepionką komercyjną do stosowania dwukrotnego.

Niestety fakty są inne. Różycy jest chorobą obecną w hodowli świń, zarówno wśród stad podstawowych, jak i w tuczach otwartych. Wywołuje ją bakteria *Erysipelothrix rhusiopathiae*. Występuje powszechnie na całym świecie. Zdrowe świny są nosicielami tego zarazka, występuje on w węzłach chłonnych lub migdałkach u 30-50% świń w danym stadzie. Oprócz świń chorują i nosicielami są też inne gatunki zwierząt, choruje również człowiek.

W postępowaniu standardowym tuczaki w tuczach otwartych pochodzą od loch szczepionych przeciwko różycy. Najbardziej podatne na zachorowanie są świny w wieku powyżej 3 miesięcy (waga ok. 40 kg), rzadziej

młodsze, ponieważ prosięta i warchlaki młodsze niż 3 miesiące są chronione przed zachorowaniem dzięki przeciwciałom przekazanym przez maciorę wraz z siarą. Przy wykonywaniu szczepień w tuczach należy brać pod uwagę wiek 3 miesięcy.

Źródła zachorowania

Zachorowanie świń następować może dwojako: po zakażeniu ze środowiska zewnętrznego, lub tak zwanej autoinfekcji. W środowisku zewnętrznym włoskowiec „radzi sobie” doskonale (latem może utrzymać się w glebie kilkadziesiąt dni).

Autoinfekcja polega na „wysianiu się” włoskowca z miejsc, w których bytuje u zdrowych świń, czyli migdałków i węzłów chłonnych (jak pamiętamy obecność stwierdzamy u 30-50% populacji, czyli co 2-3 świna jest potencjalnym źródłem zakażenia dla innych), tuż po zadziałaniu czynnika stresogennego. Najczęściej jest to pierwsza sprzedaż, nagły spadek lub wahanie temperatury na chlewni - szczególnie w okresach przejściowych wiosna-jesień, dłuższy brak paszy, wody, nagła zmiana diety, nadmierne zagęszczenie zwierząt, stres związany z grupowaniem.

W związku z tym nie istnieją tuczaki „odporne” w 100 % na różycę.

Czynniki sprzyjające zachorowaniom

Wybuch różycy występuje najczęściej wśród tuczników nieszczepionych w okresie letnim, tuż po pierwszej sprzedaży. Niestety zmiany różycowe obserwowałam również wielokrotnie w okresie zimowym, lub tuż po nastawieniu warchlaków na tuczarnię. Choroba częściej występuje u świń o niższym statusie zdrowia, często jest widoczna w kojach ze sztukami słabszymi lub w izolatkach.

Uspობabiają brudne, wilgotne pomieszczenia, stosowanie płynnej paszy, nadmierne zagęszczenie zwierząt, brak bieżącej dezynfekcji, zanieczyszczenie wody lub paszy włoskowcami, towarzyszące stada infekcje wirusowe oraz wszelki rodzaj stresu.

Utrzymanie świń w systemie rusztowym zmniejsza ryzyko, ale go nie eliminuje.

Objawy

Najłatwiej rozpoznawalną postacią różycy jest postać, którą cechuje występowanie charakterystycznych zmian na skórze - widoczne na zdjęciu. Częściej jednak spotykam się z **postacią nadostrą** (nazywana potocznie różycą białą), której towarzyszy wysoka gorączka, osowiałość i upadki od 1 do nawet 100%. **Postacią przewlekłą** jest zapalenie wsierdza i związane z tym objawy niewydolności oddechowej jak pokasywanie, brak apetytu, szybkie męczenie się i nagłe niespodziewane upadki lub zapalenie stawów, kończące się ich całkowitym zesztynieniem.

Zapobieganie

Jedynym zabezpieczeniem jest wykonanie zaleceń lekarza weterynarii opiekującego się stadem, szczepienie szczepionką komercyjną dwukrotnie lub jednokrotną szczepionką podskórną (problematyczne podanie). Ochroniamy w ten sposób stada przed wystąpieniem postaci ostrej, nie zawsze chroniąc przed postacią przewlekłą.

Najważniejszą rolą w zapobieganiu wybuchowi różycy jest zapewnienie właściwych warunków zoohigienicznych i żywieniowych oraz profilaktyka z wykorzystaniem szczepionek, jak również minimalizowanie stresów - żywieniowych, tych związanych z temperaturą i warunkami panującymi na chlewni oraz transportem zwierząt.

Pamiętajmy, że chorobą tą możemy zarazić się od tuczników, należy więc przestrzegać zasad higieny osobistej i bezpieczeństwa pracy, jak również odkażać wszelkie zranienia skóry.

Leczenie

W przypadku wystąpienia różycy należy natychmiast podjąć leczenie przy użyciu antybiotyków (z wyboru stosując penicyliny), ewentualnie surowicę odpornościową.

Podsumowanie

W mojej ocenie jest to choroba, która nie występuje klinicznie często, jednak po wystąpieniu powoduje znaczne straty, łącznie z konfiskatami tusz w zakładach mięsnych. Koszty szczepień są w tym porównaniu znacznie niższe.

lek. wet. Barbara Woźnica
Specjalista chorób świń
WIPASZ SA

Z ziemi polskiej do włoskiej! Polskie ślimaki podbijają rynek zagraniczny

Smaczne, zdrowe, mało kaloryczne. Są przysmakiem na stołach we Francji, Włoszech czy Hiszpanii, a coraz częściej i w Polsce. Mowa oczywiście o ślimakach, na które zapotrzebowanie nieustannie wzrasta, bez względu na położenie geograficzne. Dowód – sukces fermy Grzegorza Skalmowskiego położonej we wsi Krasin k/Pasłęka – jedyne dystrybutora pasz dla ślimaków firmy WIPASZ SA.

Ewa Grędzińska – WIPASZ SA

Minął rok odkąd firma WIPASZ SA wprowadziła innowacyjną linię produktów premium dla ślimaków. Choć stanowiło to ogromne wyzwanie, a nierzadko wywoływało nawet uśmiech u sceptyków tego pomysłu, udało się.

Receptura powstała przy współpracy ze specjalistami, w oparciu o światową wiedzę w tej dziedzinie oraz przy wsparciu hodowców ślimaków z wieloletnim doświadczeniem. Obecnie produkujemy trzy rodzaje pasz z podziałem na czas produkcji i wiek ślimaka: reprodukcja, odchów, tucz.

Nasze pasze docenił lider wśród producentów ślimaków – firma Snails Garden, która stała się jednocześnie jedynym ich dystrybutorem. Dziś już wiemy, że nasz innowacyjny produkt zdał egzamin.

– To obecnie jedyna pasza na rynku, która w sezonie hodowlanym 2014, przyspieszyła tempo wzrostu ślimaków aż o 30 dni – potwierdzają.

To osiągnięcie przybliżyło Grzegorza Skalmowskiego – właściciela i twórcę Snails Garden, do kolejnych inwestycji. Okazało się bowiem, że tak jak Włosi lubią ślimaki, tak ślimaki lubią włoski klimat. Producent mięczaków fakt ten wykorzystał otwierając w listopadzie br. kolejny oddział firmy właśnie we Włoszech.

Ślimaki polskiego pochodzenia reprezentowane są we Włoszech przez tę firmę od wielu lat. Teraz, krok po kroku, przedsiębiorstwo rozwija swoje zaangażowanie poprzez spółkę włoską Snails Garden S.R.L. Na jego siedzibę wybrano kurort turystyczny w regionie Molise, miasto Termoli nad samym Adriatykiem Włoch – stąd firma oferuje kompletne portfolio produktów ze ślimaków i usług.

To ogromna satysfakcja wiedzieć, że nasze pasze przyczyniły się do wzrostu produkcji z zachowaniem najwyższej jakości produktu, a tym samym kolejnych sukcesów producenta tego ciekawego przysmaku.

To nie jedyne osiągnięcie Snails Garden. W 2012 r. firma poszerza swoją działalność o trzy nowe gałęzie.

– Jako piersi w Polsce pragniemy rozwinąć w naszej branży nie tylko sektor hodowlany, ale również żywnościowy i kosmetyczny – wylicza Grzegorz Skalmowski.

W ofercie polskiego producenta już dziś znajdziemy kosmetyki, jak np. ampułki ze śluzem ślimaka z przeznaczeniem do gabinetów kosmetycznych oraz przetwory ze ślimaków gotowe do konsumpcji, takie jak pierogi ze ślimakami po Polsku, czy ślimaki w panierce.

Jednym z kolejnych planów firmy będzie otwarcie na terenie Włoch „Restauracji Ślimaków” – mięczaków pochodzących od małych i średnich przedsiębiorców z Polski.

– W planach, we współpracy ma wziąć udział ponad tysiąc przedsiębiorców. To oni są motorem napędowym polskiej produkcji lądowych ślimaków jadalnych – przekonuje właściciel.

Ślimak hodowlany jest wciąż czymś nowym i oryginalnym w Polsce. Podczas gdy polskie ślimaki hodowlane wysyłane są w większości na eksport. Aż trudno uwierzyć, że ta mała istota o smaku podobnym do grzyba lub kurczaka była niegdyś stałym elementem naszej kuchni.

Ewa Grędzińska
Specjalista ds. PR
WIPASZ SA

Pasza WIPASZ dla ślimaków jest specjalnie opracowana i mielona (miałka) pod kątem łatwego spożycia.

Sporządzana z wyselekcjonowanych, ekologicznych ziaren zbóż z domieszką specjalnych ziół.

POLICE proponują na wiosnę

Najważniejszym i najskuteczniejszym czynnikiem regulowania wielkości i jakości plonu coraz wydajniejszych odmian roślin jest zbilansowane oraz dość intensywne nawożenie. Podstawą jest znajomość zasobności gleby. Pamiętać należy także, szczególnie wiosną o łatwości wymywania z gleby azotu, a jeszcze bardziej siarki.

Rośliny jare oraz wieloletnie, a także zbyt oszczędnie nawożone jesienią oziminy, oczekują wiosną kompleksowego nawożenia NPK. By ułatwić stosowanie zbilansowanego nawożenia, gdyż takie jest najbardziej skuteczne, oferujemy kompleksowe nawozy wieloskładnikowe o różnych formułach, gdzie na 1 kg fosforu przypada 1 kg potasu – POLIFOSKA® 8, aż po POLIFOSKĘ® 4 i POLIFOSKĘ® 5, w których na 1 kg fosforu przypada do 2,7 kg potasu. Bardzo dobrze przyswajalny dla roślin fosfor w tych nawozach decyduje o ich wyjątkowych zaletach do stosowania także pogłównego.

Azot i siarka jak najwcześniej wiosną

Pamiętajmy o podstawowej zasadzie, że to co rośliny pobierają (nie tylko azot) we wczesnych fazach rozwoju, kiedy po zimie jest dostatek wilgoci, to decyduje o plonie. Niekorzystne później warunki pogodowe są też mniej dotkliwe. Zasada ta dotyczy nie tylko azotu, ale wszystkich makro- i mikroskładników.

Azot bez siarki słabo działa

Wiosną, z chwilą ruszania roślinności, przyspieszamy wzrost roślin azotem. Wiemy, że w glebie po zimie azotu zostaje dość mało, natomiast siarki przyswajalnej nie ma praktycznie wcale. Tak duże i dokładne jest wymycie z gleby siarki po zimie. Dlatego konieczne jest dostarczenie roślinom ozimym, nie tylko rzepakowi, z pierwszą dawką azotu również siarki, gdyż bez siarki działanie azotu jest bardzo słabe. Oczywiście zboża ozime wymagają mniejszych dawek, z reguły na poziomie od 15 kg do 25 kg S/ha.

Zalety POLIFOSKI® 21

POLICE oferują nawóz azotowy o jednorodnych granulach, które nie przylepiają się do roślin. Jest to POLIFOSKA® 21 – nawóz azotowy N(MgS) 21-(4-35), czyli zawiera 21% azotu (N), w tym 8% w formie amidowej i 13% w formie amonowej, 4% magnezu (MgO) i 35% SO₃ (14% S) siarki rozpuszczalnej w wodzie.

Zaletą tego nawozu jest możliwość zastosowania wiosną azotu i siarki, nie powodując zbyt wczesnego rozhartowania roślin, tak jak po stosowaniu formy saletrzanej azotu. Duża zawartość siarki rozpuszczalnej w wodzie uodparnia rośliny i zabezpiecza je w siarkę już od początku wiosennej roślinności. Dodatek magnezu w początkowych fazach, płytko ukorzenionych roślin poprawia zaopatrzenie wczesnowiosenne. A wszystko to razem powoduje, że POLIFOSKA® 21 to dobre ukorzenienie i prawidłowy rozwój roślin od wczesnej wiosny, zwiększona ich odporność, a w końcu wysokiej jakości plon.

By umożliwić rolnikom tańszy zakup następnych partii nawozów kontynuowany jest nadal policki program premii „DOBRY PLON”.

Więcej informacji na stronie
polifoska.pl lub nawozy.eu

Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „POLICE” S.A.
ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police
tel. 91 317 29 64, fax. 91 317 47 72

**GRUPA
AZOTY**

polifoska.pl

nawozy.eu

Saletrosan® 30 – nowa formuła z Tarnowa

Zabezpieczenie roślin uprawnych w najbardziej plonotwórczy składnik jakim jest azot, to podstawa współczesnego rolnictwa. Aby pierwiastek ten (N) mógł być efektywnie wykorzystany, konieczne jest również dostarczenie roślinom łatwo przyswajalnej siarki w formie siarczanowej. Wychodząc naprzeciw problemom nowoczesnego rolnictwa, Grupa Azoty S.A. – Tarnów przygotowała optymalne rozwiązanie w nawożeniu zbóż i innych roślin uprawowych wprowadzając na rynek Saletrosan® 30.

Saletrosan® 30 to nawóz rolniczy, zawierający w swoim składzie: 30% azotu (N) - w tym min. 17% w formie amonowej i min. 12% w formie azotanowej oraz 6% siarki (S) w formie siarczanowej, co w przeliczeniu na trójtlenek siarki daje 15%SO₃. Co najmniej 95% masy nawozu stanowią granule o wymiarach 2÷6 mm.

Saletrosan® 30 zawiera dwie formy azotu: amonową - wolno działającą, równomiernie pobieraną przez rośliny, która nie ulega wymywaniu z gleby, powoduje lepsze ukorzenianie się roślin, wspomaga pobieranie fosforu, siarki i boru oraz azotanową (typowo pogłówną) działającą szybko, wpływającą na lepsze pobranie potasu, magnezu i wapnia. Dostępność w nawozie łatwo przyswajalnej dla roślin siarki siarczanowej wpływa na efektywne wykorzystanie azotu, przyczynia się do wzrostu tolerancji roślin na niskie temperatury i niedobór wody oraz zwiększa odporność roślin na choroby.

Dzięki optymalnej technologii granulacji wykorzystywanej przez Grupę Azoty S.A. - Tarnów granule Saletrosanu® 30 (barwy beżowej lub brązowej) nie ulegają zbryleniu, kruszeniu ani ścieraniu w trakcie transportu, magazynowania. Jednorodność granul pozwala na daleki i równomierny wysiew w precyzyjnie dobranych dawkach - ogranicza to straty w glebie i decyduje o wysokiej efektywności nawożenia.

Saletrosan® 30 – niezastąpiony w wiosennym nawożeniu zbóż

Saletrosan® 30 to nawóz uniwersalny, szczególnie polecany do wiosennego, pogłównego nawożenia zbóż jak również do stosowania wczesną wiosną pod

wszystkie inne rośliny uprawne: zboża jare, kukurydzę, rośliny przemysłowe, okopowe oraz w uprawie warzyw i sadownictwie.

Największą zaletą nawozu **Saletrosan® 30** są odpowiednio dobrane proporcje pomiędzy azotem i siarką (30%N-6%S czyli 5:1) co pozwala zabezpieczyć rośliny w te pierwiastki przy wiosennych aplikacjach. Wiosną bowiem występują największe niedobory siarki w glebie, gdyż pierwiastek ten łatwo ulega wymyciu w okresie jesienno-zimowym.

JAK NALEŻY STOSOWAĆ SALETROSAN® 30 W UPRAWIE ZBÓŻ!

W uprawie pszenicy ozimej i innych zbóż Saletrosan® 30 należy stosować w trakcie wiosennego nawożenia plantacji.

Stosując Saletrosan® 30 na początku wegetacji wiosennej (I dawka), pobudzamy rośliny do krzewienia, wpływając tym samym na dwa główne czynniki plonotwórcze, tj. obsadę kłosów oraz liczbę kłosek i kwiatków w kłosie. Obecność siarki w nawozie wpływa na lepsze wykorzystanie azotu, a tym samym ogranicza jego straty.

Zastosowanie nawozu **Saletrosan® 30** w fazie strzelania w źdźbło (II dawka azotu), to nie tylko wpływ na liczbę wykształconych kłosek w kłosie oraz zmniejszenie redukcji pędów kłosonośnych lecz również zmniejszona podatność roślin na choroby oraz większa odporność na warunki stresowe, jak np. susza glebowa, wysoka, bądź niska temperatura.

W Polsce zasobność gleb w przyswajalną siarkę nie jest wystarczająca, dlatego ustalając wysokość nawożenia azotowego należy pomyśleć również o dostarczeniu roślinom łatwo przyswajalnej siarki.

Zastosowanie nawozu **Saletrosan® 30** to dobre rozwiązanie w uprawie zbóż. W praktyce rolniczej, gdzie najczęściej pszenicę ozimą nawozimy w trzech terminach, natomiast pozostałe zboża w dwóch, zastosowanie nawozu **Saletrosan® 30**, zarówno na początku wegetacji wiosennej jak również w fazie strzelania w źdźbło pozwala zabezpieczyć zboża zarówno w azot, jak również w odpowiednią ilość siarki.

Polickie nawozy
z pełnym składem

POLIFOSKA®

nawozy.eu

Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „POLICE” S.A.

polifoska.pl

**NOWA ODSŁONA
mocznika z Puław!
granulowany nawóz
PULGRAN®**

**dostępny już w
2015 roku!**

Zawartość pastylek o wymiarach od 3,0 mm do 5,0mm – minimum 90%

- Wyjątkowo przydatny przy szerokich ścieżkach technologicznych.
- Większa szerokość rozrzutu w porównaniu do mocznika tradycyjnego.
- Duże granule umożliwiają mieszanie z nawozami o podobnym uziarnieniu i gęstości nasypowej.

Grupa Azoty Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S.A.
Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13, 24-110 Puławy,
tel.: 81 565 21 03, fax: 81 565 31 17
e-mail: nawozy@pulawy.com

www.pulawy.com
www.nawozy.eu

NOWE I NOWOCZESNE

Mikro-granulaty → nawozy startowe

Micr¹ R
starter **rzepak**

Micr¹ K
starter **kukurydza**

Micr¹ B
starter **burak**

Składniki pokarmowe	%wag.	
Tlenek Magnezu (MgO)	16	rozpuszczalny w wodzie
Trójtlenek Siarki (SO ₃)	33	rozpuszczalny w wodzie
Bor (B)	0,09	rozpuszczalny w wodzie
Mangan (Mn)	1	rozpuszczalny w wodzie schelatowany przez EDTA
Molibden (Mo)	0,01	rozpuszczalny w wodzie
Cynk (Zn)	3	rozpuszczalny w wodzie schelatowany przez EDTA

Składniki pokarmowe	%wag.	
Azot całkowity (N)	4	
Azot amonowy (N-NH ₄)	4	
Pięcioletek fosforu (P ₂ O ₅)	30	rozpuszczalny w obojętnym roztworze cytrynianu amonu i w wodzie
Tlenek Potasu (K ₂ O)	20	rozpuszczalny w wodzie
Trójtlenek Siarki (SO ₃)	11	rozpuszczalny w wodzie
Mangan (Mn)	0,4	rozpuszczalny w wodzie schelatowany przez EDTA
Cynk (Zn)	2	rozpuszczalny w wodzie schelatowany przez EDTA

Składniki pokarmowe	%wag.	
Tlenek Magnezu (MgO)	16	rozpuszczalny w wodzie
Trójtlenek Siarki (SO ₃)	33	rozpuszczalny w wodzie
Bor (B)	0,09	rozpuszczalny w wodzie
Mangan (Mn)	1	rozpuszczalny w wodzie schelatowany przez EDTA
Molibden (Mo)	0,01	rozpuszczalny w wodzie
Cynk (Zn)	3	rozpuszczalny w wodzie schelatowany przez EDTA

Wzrost zainteresowania rolników precyzyjnym nawożeniem startowym wynika przede wszystkim z coraz większych oczekiwań co do plonów wysokowydajnych odmian, ale również z coraz częściej występujących w tak ważnym dla rozwoju rośliny okresie kiełkowania i wschodów, warunków stresowych.

Zastosowanie innowacyjnych produktów dostarczających roślinie szybko przyswajalne składniki pokarmowe w odpowiednim czasie i w optymalnej formie, wymaga użycia profesjonalnych urządzeń. Obecnie każdy producent maszyn rolniczych, podążając za wymogami rynku, ma w swojej ofercie handlowej siewniki umożliwiające aplikacje mikro-granulatów startowych podczas siewu (Rys. 1).

Rys. 1 Siewnik Monosem przystosowany do wysiewu mikro-granulat

Na rynku obecne są również firmy produkujące same aplikatory w różnych wersjach, którymi można doposażyć dowolny siewnik w gospodarstwie. Można skorzystać też z pomocy firm, które dbając o klienta i widząc zapotrzebowanie płynące z rynku bardzo często dysponują takimi urządzeniami. Firmy chemiczne i nawozowe oferują natomiast szeroką gamę produktów, nazywając je „nawozami startowymi” co często bywa nadużyciem, biorąc pod uwagę formę, w jakiej oferowane są na rynku (Rys. poniżej).

Dlaczego nawozy startowe są ważne w okresie rozwoju roślin i czym należy kierować przy ich wyborze?

Nawozy startowe występują na rynku najczęściej w postaci mikro-granulatów, które aplikuje się w bezpośrednie sąsiedztwo wysiewanych nasion, zachowując bezpieczną dla kiełkujących roślin odległość. Można do tego celu wykorzystać siewniki fabrycznie przygotowane lub aplikatory do wysiewu mikro-granulatów (APV, Delimbe itp.), którymi doposażymy dowolny siewnik. Składy nawozów startowych mogą się od siebie różnić w zależności od producenta i gatunku roślin, dla których są przeznaczone, a także formy zawartych składników. Najczęściej stosuje się je w dawce 20-30 kg/ha.

Mikro-granulaty startowe aplikuje się w celu:

- ▶ stymulacji procesów biochemicznych we wczesnych fazach rozwojowych rośliny (kiełek, liśnienie),
- ▶ stworzenia optymalnych warunków dla jej dalszego rozwoju,
- ▶ przezwyciężenia potencjalnych stresów (patogeny, zaskorupienie gleby, przymrozki itp.) i ograniczania ich skutków,
- ▶ wykorzystania plonotwórczego potencjału rośliny, zwłaszcza w przypadku opóźnionych siewów.

Cel ten można osiągnąć tylko wtedy, gdy nawozy startowe są natychmiast i całkowicie rozpuszczalne w roztworze glebowym, a zawarte w nich mikroelementy występują w postaci chelatów, które umożliwiają ich całkowitą przyswajalność bez względu na pH gleby. Tylko wtedy bowiem wschodząca roślina może je wykorzystać i przełożyć na późniejszy potencjał produkcyjny. Niestety, większość dostępnych na rynku mikro-granulatów pod nazwą „Nawóz startowy” nie spełnia tych warunków. Najczęściej są to fosforany amonu (DAP)

z niewielką zawartością tlenkowych form mikroelementowych, bardzo trudno przyswajalnych dla rośliny.

Oferowane przez Grupę Azoty mikro-granulaty produkowane są w unikalnej technologii suszenia rozpyłowego z jednoczesną mikro-granulacją, w której otrzymujemy wyrównane pod kątem gramatury granule o identycznym składzie, wolne od pyłów. Technologia produkcji została opracowana i wdrożona w firmie ADOB, która dzięki licznym inwestycjom zarówno w technologii, jak i zaplecze naukowo-techniczne, jest wyjątkowym na skalę ogólnopolską producentem innowacyjnych technologii i produktów nawozowych.

W procesie produkcyjnym używa się wysokiej jakości surowców, które gwarantują szybkość, czyli tzw. „startowych”. Jakość i forma surowców do produkcji P_2O_5 i K_2O znacznie ogranicza ilość wnoszonego do gleby kadmu, a chelatyzacja mikroelementów umożliwia ich całkowite wykorzystanie. Regulacje unijne, które zaczęły obowiązywać w niedługim czasie, określają limit Cd na 60mg/kg P_2O_5 . Będzie on stopniowo zmniejszany do 20mg/kg P_2O_5 .

Mikro-startery spośród innych dostępnych na rynku podobnych produktów wyróżnia:

- ▶ wysoka jakość surowców użytych w procesie produkcji,
- ▶ efektywne i łatwe przyswajanie przez system korzeniowy roślin,
- ▶ unikalna technologia produkcji przez suszenie rozpyłowe z jednoczesną mikro-granulacją,
- ▶ forma homogenicznych mikrogranuli o strukturze aglomeratu zapewniająca identyczną zawartość składników pokarmowych w każdej granuli,
- ▶ natychmiastowa i całkowita rozpuszczalność,
- ▶ brak wpływu pH oraz indeksu solnego na pobieranie, mikroelementów dzięki całkowitej chelatyzacji.

Są to jedyny nawozy startowe na rynku zawierające chelat manganu.

Nawożenie startowe w żaden sposób nie zastępuje nawożenia podstawowego. Obowiązuje tu zasada bilansu pokarmowego.

Nawożenie startowe stwarza roślinie większe możliwości wykorzystania jej potencjału plonotwórczego przy lepszym przyswojeniu składników z nawożenia podstawowego.

* _dotychczasowe badania polowe przeprowadzone w ciągu ostatnich 5 lat z użyciem Mikro-startera produkcji firmy ADOB w takich krajach jak: Hiszpania, Francja, USA, Holandia, a od roku 2013 w Polsce, wskazują na ich dużą skuteczność. Należy podkreślić, iż w zależności od regionu stosowania oraz rodzaju uprawy, skład Mikro-startera może się znacznie różnić.

Aby dokonać właściwego wyboru nawozu o działaniu startowym, zwróć uwagę na najważniejsze czynniki:

1. skład chemiczny nawozu. 2. rozpuszczalność produktu. 3. formę i jakość komponentów. 4. mikroelementy – czy są w postaci chelatów?

Fundacja WIPASZ Pomocna Dłoń

FUNDACJA WIPASZ „POMOCNA DŁOŃ” otworzyła piąty, jubileuszowy rok swojej działalności. Jednak końcówka ubiegłego roku również dostarczyła nam niemało powodów do radości i zadowolenia. Święta to zawsze wspaniały pretekst, by zrobić coś dobrego dla innych.

Ewa Grędzińska – WIPASZ SA

Święta Bożego Narodzenia to magiczny czas. Wtedy przynajmniej większość z nas, mimo wieku, chce naprawdę wierzyć w Świętego Mikołaja. W 2014 roku w Mikołaja z całą pewnością uwierzyły dzieci i ich opiekunowie z Przedszkola Samorządowego w Wierzbanowej (woj. małopolskie).

Mieszkańcy wsi do dziś zmagają się ze szkodami, jakie wyrządziły intensywne opady deszczu w lipcu i sierpniu ubiegłego roku w ich wsi. Po nieszczęściach jakie ich spotkały nie oczekiwali wiele. Marzeniem dzieci i ich wychowaw-

ców było zorganizowanie imprezy choinkowej, na której nie zabraknie tego, na co dzieci czekają najbardziej – Mikołaja i prezentów. Cieszymy się, że nasze drobne upominki uszczęśliwiły maluchy i wywołały na ich twarzach radosny uśmiech. Dziękujemy Radzie Rodziców za piękną pamiątkę w postaci zdjęcia i podziękowania.

Nasza „POMOCNA DŁOŃ” dotarła w Mikołajki również do świetlicy we wsi Nowe Włóki z woj. warmińsko – mazurskiego, gdzie udało nam się wzbogacić zbiór pomocy naukowych, który mamy nadzieję uatrakcyjni dzieciom czas spędzany w świetlicy.

*Zachęcamy wszystkich Państwa
do wsparcia działań
FUNDACJI WIPASZ POMOCNA DŁOŃ,
ponieważ są w życiu takie chwile,
gdy potrzebujemy pomocy innych...*

Każdy może pomóc!

Jeżeli znana jest Państwu trudna sytuacja placówki edukacyjnej z obszaru wiejskiego, prosimy o kontakt na e-mail: marketing@wipasz.pl.

Prosimy o dokładny opis placówki edukacyjnej wraz z uzasadnieniem i opisem rodzaju pomocy jakim moglibyśmy wesprzeć daną instytucję.

Jeżeli chcesz wspierać edukację dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich, prosimy o wpłaty na konto Fundacji Wipasz Pomocna Dłoń. Zebrane środki zostaną przekazane najbardziej potrzebującym.

Nawet najmniejsza kwota ma znaczenie!

POMOCNA DŁOŃ
FUNDACJA WIPASZ

Fundacja Wipasz Pomocna Dłoń

Adres: Wadąg 9, 10-373 Olsztyn
KRS: 000036361476 Sąd rejonowy
w Olsztynie VIII Wydział Gospodarczy
Konto bankowe: PKO S.A.
95 1240 5598 1111 0010 3452 1503
W tytule: Darowizna na rzecz
Fundacji.

Miejskowy Plan Przestrzennego Zagospodarowania

Drodzy Czytelnicy,
kontynuujemy cykl artykułów mających pomóc Państwu w prowadzeniu procesu poprzedzającego budowę budynków inwentarskich. W bieżącym numerze MH dokonuje krótkiej charakterystyki Miejsowego Planu Przestrzennego Zagospodarowania obowiązującego na terenie gminy¹.

Piotr Włodowiec – Kancelaria Prokurent

Piotr Włodowiec
radca prawny
WIPASZ SA
partner w Kancelarii
Prokurent

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2012.647 j.t.) za kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz terenów zamkniętych - odpowiedzialna jest gmina (zadania własne). Miejskowy plan przestrzennego zagospodarowania ma to znaczenie, że to plan ustala przeznaczenie terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określa sposoby zagospodarowania i warunki zabudowy terenu (*upraszczając, plan określa, co w danej lokalizacji można zbudować, a czego nie można; jest przejawem władztwa planistycznego gminy w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i w ich granicach*).

W zależności od tego, czy na terenie danej gminy obowiązuje MPPZ, czy nie został uchwalony, odmiennie kształtują się procedury uzyskiwania pozwolenia na budowę².

Co to jest MPPZ?

Ustalenia miejscowego planu przestrzennego zagospodarowania kształtują wraz z innymi przepisami prawa (*np. przepisy o gospodarce nieruchomościami, o scalaniu i wymianie gruntów, prawo budowlane*) sposób wykonywania prawa własności nieruchomości (*ustalenia planu prowadzą do jego ograniczenia, ale jednocześnie nie prowadzą do automatycznego uznania prymatu ładu przestrzennego nad prawem własności*).

W celu ustalenia przeznaczenia terenów oraz określenia sposobów ich zagospodarowania rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (*plan miejscowy*). Plan miejscowy jest aktem prawa miejscowego. Art. 15 ww. ustawy określa treść planu miejscowego³.

W planie określa się np. zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, granice obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości.

¹ Art. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2013.594 j.t.): „Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową. Ilekroć w ustawie jest mowa o gminie, należy przez to rozumieć wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium”.

² Więcej na www.polsus.pl Poradnik Procedury uzyskiwania pozwoleń na budowę lub rozbudowę chlewni.

³ W ocenie Trybunału Konstytucyjnego plany miejscowe są aktami o szczególnym charakterze - mieszczą się one między klasycznymi aktami normatywnymi a klasycznymi aktami indywidualnymi związanymi ze stosowaniem prawa - http://lex.online.wolterskluwer.pl/WKPLOnline/index.rpc?#content.rpc--ASK--nro=587346354&wersja=-1&localNroPart=0&reqId=1423508833854_1879665870&class=CONTENT&loc=4&full=1&hId=10.

Uchwalanie MPPZ

W przypadku, gdy dojdzie do podjęcia przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego, wójt, burmistrz albo prezydent miasta ogłaszają w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu, określając formę, miejsce i termin składania wniosków do planu. Termin wyznaczony przez organ nie może być krótszy niż 21 dni od dnia ogłoszenia. W sytuacji, gdy organ wykona czynności, które nakłada na niego ustawa, w szczególności art. 17 – organ wprowadza zmiany wynikające z uzyskanych opinii i dokonanych uzgodnień, ogłasza w ww. sposób o wyłożeniu projektu planu do publicznego wglądu na co najmniej 7 dni przed dniem wyłożenia i wyklada ten projekt wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu na co najmniej 21 dni oraz organizuje w tym czasie dyskusję publiczną nad przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami. Jednocześnie w ww. ogłoszeniu, organ wyznacza termin, w którym osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogą wносить uwagi dotyczące projektu planu. Wyznaczony termin nie może być krótszy niż 14 dni od dnia zakończenia okresu na jaki projekt planu został wyłożony.

Co istotne komentowana regulacja, przyznaje szerokie uprawnienia obywatelom, ponieważ zgodnie z art. 18 ust. 1 ww. ustawy wynika, że uwagi do projektu planu miejscowego może wnieść każdy, kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu, wyłożonym do publicznego wglądu. Uwagi do planu wnosi się na piśmie w terminie przewidzianym w ustawie. Ustawa zrównuje wniesienie uwag w formie elektronicznej z wniesieniem uwag na piśmie.

Plan miejscowy uchwała rada gminy, po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium, rozstrzygając jednocześnie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu planu oraz sposobie realizacji zapisanych w planie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy, oraz zasadach ich finansowania, zgodnie z przepisami o finansach publicznych. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta przedstawia wojewodzie uchwałę, o przyjęciu planu miejscowego wraz z załącznikami oraz dokumentacją prac planistycznych w celu oceny ich zgodności z przepisami prawnymi. Co do zasady koszty sporządzenia planu miejscowego obciążają budżet gminy.

W przypadku, gdy doszło do naruszenia zasad sporządzania planu miejscowego, istotnego naruszenia trybu sporządzania planu miejscowego, naruszenia właściwości organów – to tego typu naruszenia powodują nieważność uchwały rady gminy w całości lub części.

Uchwała rady gminy w sprawie uchwalenia planu miejscowego obowiązuje od dnia wejścia w życie określonej w uchwale, jednak nie wcześniej niż w po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w dzienniku urzędowym województwa. Uchwała jest publikowana na stronie internetowej gminy.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę, że część z Państwa w najbliższym czasie sięgnie po środki z PROW 2014-2020 w celu unowocześnienia własnych gospodarstw – zachęcam, żeby przed zakupem działki, podjęciem ostatecznej decyzji o inwestycji sprawdzić, czy na terenie Państwa gminy obowiązuje plan miejscowy, a jeśli obowiązuje, to na budowę jakich obiektów zezwala.

Piotr Włodawiec
radca prawny
WIPASZ SA
partner w Kancelarii Prokurent

Wsparcie inwestycyjne dla rolników w ramach PROW 2014-2020

Po długim oczekiwaniu 12 grudnia 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dla Polski. Pozwoli to polskim władzom uruchomić programy wsparcia dla szeroko rozumianego rolnictwa i obszarów wiejskich.

Tomasz Żydek – Wspólnik Kancelarii Prawnej Żydek&Pliszka sp. j.

Łącznie na realizację programu ze środków wspólnotowych i krajowych przewidziano ponad 13,5 mld euro. Jest to w powszechnej opinii prawdopodobnie ostatnie tak znaczne wsparcie dla polskiego rolnictwa ze strony Unii Europejskiej, co tym bardziej powinno zachęcać podmioty działające w branży rolnej do wykorzystania istniejących możliwości. Niestety, w porównaniu z PROW 2007 – 2013 wprowadzono wiele ograniczeń w korzystaniu z działań inwestycyjnych, przede wszystkim stosując kryterium wielkości ekonomicznej, czyli wykluczając ze wsparcia gospodarstwa największe. PROW 2014 – 2020 zawiera 25 różnych działań (znaczna część z nich nie jest skierowana bezpośrednio do rolników), z których wiele jest kontynuacją programów dotychczas funkcjonujących. Największe jednak zainteresowanie rolników zawsze dotyczyło działań umożliwiających bezpośrednie dofinansowanie inwestycji w ich gospodarstwach.

I choć brakuje jeszcze polskich przepisów, przede wszystkim rozporządzeń do poszczególnych działań, to można już pokrótce przedstawić założenia nowych programów.

Modernizacja gospodarstw rolnych

W PROW 2014 – 2020 przewidziano kontynuację działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, jednak nowy program przewiduje dość znaczną jego modyfikację, która przede wszystkim sprowadza się do wyłączenia ze wsparcia dużych gospodarstw rolnych.

Podstawowym celem nowego programu „Modernizacja gospodarstw rolnych” jest zwiększenie rentowności i konkurencyjności gospodarstw, m.in. w obszarze rozwoju produkcji prosiąt, mleka krowiego i bydła mięsnego, co ma przełożyć się na wspieranie takich inwestycji w pierwszej kolejności. Wsparcie tych obszarów znajduje również odzwierciedlenie w maksymalnych kwotach pomocy, gdzie

w ramach celu rozwoju produkcji prosiąt przewidziano 900.000 zł na gospodarstwo, a na inwestycje w zakresie budowy, modernizacji budynków inwentarskich lub magazynów paszowych w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą, przewidziano 500.000 zł. Dla pozostałych celów maksymalny poziom pomocy na gospodarstwo wynosi jedynie 200.000 zł. Jest to wyraźna różnica w porównaniu z poprzednio obowiązującym programem, gdzie w zasadzie nie rozróżniano celów wsparcia, a każde gospodarstwo (bez względu na wielkość) mogło liczyć maksymalnie na pomoc w kwocie 300.000 zł.

Z wsparcia wyłączono zakup rzeczy używanych, zwierząt, a także prostych inwestycji odtworzeniowych (tzn. zastąpienie istniejących budynków lub maszyn nowymi, bez zwiększenia ich mocy produkcyjnych o co najmniej 25 %). Podmioty, które w ramach PROW 2007 – 2013 zakupiły maszyny, nie mogą korzystać ze wsparcia na zakup rzeczy tego samego rodzaju.

Jednak możliwość skorzystania z dofinansowania inwestycji w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” ograniczona będzie przede wszystkim wielkością gospodarstwa. PROW 2014 – 2020 wprowadza definicję wielkości ekonomicznej gospodarstwa, przez którą rozumie się całkowitą standardową roczną produkcję wyrażoną w euro. Z „Modernizacji gospodarstw rolnych” będą mogły korzystać gospodarstwa, których wielkość ekonomiczna wynosi co najmniej 10.000 euro, i jest nie większa niż 200.000 euro. Wyjątki wprowadzono dla produkcji mleka krowiego, gdzie uprawnione do wsparcia będą gospodarstwa utrzymujące co najmniej 25 krów (lub 15 krów, a w wyniku realizacji operacji ta liczba zwiększy się do co najmniej 25 krów), lecz i tu wprowadzono ograniczenie dla gospodarstw o wielkości ekonomicznej powyżej 200.000 euro. Całkowite wyłączenie z pomocy dotyczy rolników, którzy posiadają gospodarstwa powyżej 300 ha (bez względu na ich wielkość ekonomiczną), jak również gospodarstw w zakresie chowu

drobiu, chyba że produkcja jest ekologiczna. Poziom dofinansowania tak jak poprzednio wynosi 50% kosztów kwalifikowanych operacji, a w przypadku młodych rolników i inwestycji zbiorowych 60%.

Ważnym kryterium, które będzie musiało zostać spełnione w wyniku realizacji programu, będzie zwiększenie wartości dodanej brutto w gospodarstwie o co najmniej 10 % w ciągu 5 lat od dnia przyznania pomocy. PROW 2014 – 2020 nie zawiera sposobów wyliczenia tych wartości, ani nie wprowadza sankcji w przypadku nie spełniania tego warunku, ale stosowne regulacje zostaną zapewne zawarte w polskich aktach prawnych, które jeszcze nie zostały wydane.

Na uwagę zasługuje również możliwość realizowania inwestycji zbiorowych, przez co rozumie się inwestycje realizowane przez co najmniej 2 rolników, przy czym żadne z gospodarstw nie może mieć większej wartości ekonomicznej niż 200.000 euro lub powierzchni powyżej 300 ha.

PROW 2014 – 2020 wprowadza również 2 dodatkowe działania inwestycyjne, które dotyczyć będą gospodarstw położonych na obszarach Natura 2000 oraz obszarach OSN.

Co istotne, w obu tych programach nie przewidziano wyłączeń dla gospodarstw o wielkości ekonomicznej przekraczającej 200.000 euro i powierzchni powyżej 300 ha.

Program dla gospodarstw położonych na obszarze Natura 2000 obejmuje dofinansowanie na zakup sprzętu do produkcji i zbioru roślin na trwałych użytkach zielonych, wyposażenia pastwisk oraz budowy i wyposażenia budynków inwentarskich do chowu zwierząt trawożernych. Maksymalna wysokość pomocy wynosi 500.000 zł w przypadku inwestycji polegających na budowie lub modernizacji budynków inwentarskich, a w pozostałych przypadkach 200.000 zł.

W programie wsparcia dla gospodarstw na obszarach OSN kosztami kwalifikowalnymi są budowa i przebudowa urządzeń do przechowywania nawozów naturalnych oraz przechowywania pasz soczystych. Maksymalna wysokość pomocy na jedno gospodarstwo nie może przekroczyć 50.000 zł. Niestety, z tego drugiego programu wykluczone są gospodarstwa, dla których z uwagi na wielkość produkcji wymagane są pozwolenia zintegrowane.

Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych

Działanie to umożliwi zakup nowych maszyn rolniczych podmiotom, które świadczą usługi rolnicze. Istotnym jest, że o pomoc będą się mogły ubiegać podmioty, które prowadzą działalność w zakresie usług rolniczych jako mikro lub małe przedsiębiorstwo przez co najmniej 2 lata przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy. Podmiotami, które mogą się ubiegać o wsparcie, są osoby fizyczne, jednostki organizacyjne oraz osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych. Wnioskodawca zobowiązany będzie do przedłożenia biznesplanu zakładającego rozwój działalności gospodarczej oraz jej rentowność. Obowiązkowe będzie dokumentowanie świadczenia usług rolniczych, co ma ograniczyć wykorzystywanie kupionych maszyn w gospodarstwach rolnych wnioskodawców, a nie w celu prowadzenia dochodowej działalności gospodarczej.

Pomoc nie będzie udzielana podmiotom, które skorzystały ze wsparcia w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” z PROW 2007 – 2013. Szanse na uzyskanie wsparcia będą tym większe, im bardziej inwestycje przyczyniać się będą do poprawy dostępności nowoczesnych usług rolniczych dla małych gospodarstw. Preferowane będą operacje, które cechować się będą innowacyjnością polegającą na uruchomieniu nowych usług lub zmianą technologii oferowanych usług, z wykorzystaniem maszyn i urządzeń, które dotychczas nie były stosowane u wnioskodawcy, a także przeciwdziałaniem zmianom klimatu poprzez wykonywanie usług za pomocą technologii i urządzeń ograniczających niekorzystne oddziaływanie na środowisko. Na preferencje mogą liczyć podmioty, które nie korzystały ze wsparcia z PROW 2007 – 2013 z „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” lub „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, a także działające w powiatach o dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych.

Refundacji podlegać będzie zakup lub leasing nowych maszyn, urządzeń lub sprzętu komputerowego, przy czym koszt zakupu ciągnika rolniczego nie może stanowić więcej niż 50 % ogółu kosztów kwalifikowanych.

Poziom pomocy to 50 % kosztów kwalifikowanych i aż 500.000 zł. W porównaniu z podobnymi działaniami z PROW 2007 – 2013 nie tylko wzrósł znacznie poziom pomocy, ale i zniknął obowiązek utworzenia określonej liczby miejsc pracy. Różnicą jest jednak możliwość ubiegania się o wsparcie tylko podmiotów, które historycznie udokumentują prowadzenie działalności usługowej w rolnictwie, a także wykluczenie ze wsparcia rolników korzystających z „Modernizacji gospodarstw rolnych”.

Grupy producentów rolnych

Również działanie wspierające tworzenie grup producentów rolnych zostało znacznie zmienione w nowym PROW 2014 – 2020.

Przed wszystkim znacznie zwiększono poziom pomocy finansowej, gdyż dotacje liczone od wartości sprzedaży dokonanej za pośrednictwem grupy wyniosą: w pierwszym roku 10%, w drugim roku 8%, w trzecim roku 6%, w czwartym roku 5% i w piątym 4%. Maksymalny roczny poziom pomocy może wynieść 100.000 euro. W dalszym ciągu środki z pomocy w pierwszej kolejności służą pokryciu kosztów administracyjnych natomiast, nadwyżka może zostać przeznaczona na inwestycje lub zostać przeznaczona na pomoc członkom grupy w postaci środków do produkcji rolnej. Jednocześnie wyłączono z pomocy grupy, których członkowie byli członkami grup producentów, którym przyznano pomoc finansową ze środków Unii Europejskiej po dniu 1 maja 2004 r. Pomocy finansowej nie otrzymają również grupy producentów złożone z innych podmiotów niż osoby fizyczne oraz utworzone dla produktu drób żywy (ze wsparcia wykluczono producentów wszystkich gatunków drobiu, przy czym mogą nadal powstawać grupy producentów jaj), a także grupy utworzone przed 01.01.2014r.

Członkiem grupy producentów może być rolnik bez względu na wartość ekonomiczną gospodarstwa, a także na sposób rozliczania podatku VAT (zarówno rolnik RR, jak i czynny płatnik podatku VAT).

Nowym wymogiem będzie konieczność sporządzenia biznesplanu zawierającego m.in. opis i harmonogram planowanych działań prowadzących do rozwoju grupy, którego realizacja będzie podlegała kontroli ARiMR. Wprowadzono również preferencje w kolejności przyznawania pomocy dla grup, w tym dla grup zrzeszających producentów trzody chlewnej, bydła, owiec lub kóz.

Grupy producentów, oprócz wsparcia obliczonego na podstawie jej wartości sprzedaży, będą mogły się ubiegać o dofinansowanie realizowanych przez nie inwestycji zarówno z działania Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych (opisanego powyżej), jak i z działania Przetwórstwo i marketing produktów rolnych. W ramach tego drugiego działania możliwe będzie otrzymanie dofinansowania w wysokości do 3.000.000 zł i 50 % wartości kosztów kwalifikowanych. Refinansowane będą inwestycje polegające m. in. na budowie i modernizacji magazynów do przechowywania zboża, suszarni czy związanych z produkcją paszy.

Tomasz Żydek
Wspólnik Kancelarii Prawnej Żydek&Pliszka sp. j.
*specjalizującej się w obsłudze podmiotów
z branży rolnej oraz grup producentów*
www.zydek.pl

Nasz Kurczak - doskonały każdego dnia!

Nareszcie wiosna! A wraz z nią pikniki, grille - jednym słowem jedzenie w plenerze.

Zapraszamy do wypróbowania przepisów na dania z kurczaka Nasz Kurczak.

Więcej sprawdzonych przepisów na stronie www.naszkurczak.pl.

Grillowane nogi z kurczaka

z sałatką z gotowanych buraków i kapusty

Składniki:

(przepis na 4 osoby)

- 2 opakowania elementów z nogi na grilla Nasz Kurczak,
- mała główka czerwonej kapusty,
- 4 buraki średniej wielkości ,
- 1 puszka białej fasoli,
- 1 pęczek koperku,
- 2 ząbki czosnku,
- 3 łyżki oliwy,
- 1 łyżka octu jabłkowego,
- 1 łyżeczka musztardy,
- łyżeczka cukru brązowego,
- sól, czarny pieprz.

Sposób przygotowania:

Oczyszczamy buraki pod zimną wodą za pomocą szczoteczki, a następnie gotujemy przez około 1 godzinę. Buraki odcedzamy, studzimy, obieramy i kroimy w kostkę. Kapustę oczyszczamy z pierwszych liści, drobno szatkujemy, a następnie obgotowujemy przez ok. 3 minuty i odcedzamy. Ząbki czosnku drobno siekamy i mieszamy z oliwą, octem, musztardą, cukrem, solą i pieprzem. Mieszm buraki z kapustą, fasolą i drobno posiekanym koperkiem, a następnie zalewamy sosem vinaigrette. Grillujemy nogi kurczaka na rozgrzanej patelni grillowej lub na grillu przez około 20-25 minut, od czasu do czasu je obracając. Podajemy grillowane nogi kurczaka z sałatką z gotowanych buraków, zblanszowanej czerwonej kapusty, białej fasoli z koperkiem i z czosnkowym vinaigrette.

Jeśli jesteś wielbicielem dobrej kuchni i Naszego Kurczaka prześlij swój przepis wraz ze zdjęciem na adres marketing@naszkurczak.pl

Najciekawsze przepisy nagrodzimy upominkami!

Podudzia z kurczaka na grzankach czosnkowych z dipem paprykowym

Składniki:

(przepis na 2 osoby)

- 4 podudzia z kurczaka Nasz Kurczak

Glazura cytrusowa:

- 2 łyżki sosu sojowego,
- 1 łyżka brązowego cukru,
- sok z 1/2 cytryny,
- 1 pomarańcza,
- 1/2 szklanki oleju,
- 2 ząbki czosnku.

Grzanki:

- 4 kromki chleba,
- 2 ząbki czosnku.

Dip paprykowy:

- 1 papryka czerwona,
- oliwa z oliwek,
- 1 ząbek czosnku.

Sposób przygotowania:

Podudzia z kurczaka smarujemy glazurą cytrusową, układamy na tacce do grillowania i stawiamy na ruszcie grilla. Pieczemy około 30 minut, smarując glazurą i obracając tak, aby podudzia równomiernie się upiekły.

Grzanki czosnkowe:

Kromki chleba układamy na ruszcie grilla, pieczemy do zarumienienia. Następnie obranym ząbkiem czosnku nacieramy gotową grzankę.

Dip paprykowy:

Umytą paprykę zawijamy w folię aluminiową i układamy na ruszcie grilla. Po upieczeniu zdejmujemy skórkę z papryki, dodajemy oliwę z oliwek miksujemy blenderem, doprawiamy do smaku czosnkiem i białym pieprzem. Podudzia podajemy na grzankach czosnkowych z dipem paprykowym.

Ketoza, kwasica i inne... czyli cykl Akademii WIPASZ pod znakiem bydła

Wsparcie polskich hodowli bydła, nieustanna poprawa wyników ekonomicznych chowu oraz promocja dobrych praktyk hodowlanych – to główne cele Akademii WIPASZ. W tym kwartale cykl Akademii WIPASZ należał do hodowców bydła mlecznego. Podczas spotkań mieli okazję dowiedzieć się jak właściwie postępować w przypadku chorób stada. Poznali też sprawdzone sposoby eliminowania wybranych schorzeń niedoborowych.

Ewa Grędzińska – WIPASZ SA

W ostatnim kwartale, w kilku regionach Polski, odbyły się Akademie WIPASZ organizowane dla Hodowców i Producentów bydła mlecznego. Początek konferencji poświęcono omówieniu m.in. wpływu dodatku przyswajalnych związków mineralnych na fizjologię żywca oraz sposobów zwiększenia jego efektywności.

Przybyli goście mieli okazję wysłuchać prelekcji niepodważalnych autorytetów – Dr. hab. Przemysław Sobiecha, prof. nadzw. UWM oraz dr Zbigniewa Lach.

Dr. hab. Przemysław Sobiech omawiał tematy związane z diagnostyką, prewencją oraz profilaktyką chorób metabolicznych i niedoborowych w okresie przejściowym u krów mlecznych. Dr Zbigniew Lach przedstawił sposoby postępowania z cielętami nowonarodzonymi. Wyjaśnił również zagadnienie poziomu immunoglobulin w sianie oraz działanie refraktometru. Omawiał różne rodzaje pasz oraz wpływ wody i paszy na rozwój żywca.

Product Manager WIPASZ SA – Filip Kula, omówił zastosowanie produktów WIPASZ w aspekcie chorób metabolicznych bydła oraz zaprezentował nowości dedykowane cielakom – innowacyjne mieszanki Cielak Musli i Cielak Corn. Mieszanki te pozwalają osiągać duże przyrosty oraz zapewniają wysoką zdrowotność cieląt. Zebrani mogli również uzyskać informacje o kontrakcji bydła opasowego – nowości w WIPASZ!

Poza tym uczestnicy spotkania mieli możliwość wysłuchania prelekcji przedstawicieli kilku firm, m.in. firmy Noack, która zaprezentowała wykład: „Amino-Pass (białko chronione) i tłuszcz chroniony w żywieniu krów wysokoprodukcyjnych”.

Mimo chłodu za oknem, merytorycznym spotkaniom, towarzyszyła ciepła i przyjazna atmosfera, a Akademie zwierły ciekawe dyskusje.

Ewa Grędzińska
Specjalista ds. PR
WIPASZ SA

Konferencja SPOMLEK dla Hodowców była mlecznego

Ketoza zwana potocznie chorobą „zawodową” krów mlecznych, to często problem wielu hodowców. Dlaczego tak ważne jest jej zwalczanie?, jak skutecznie sobie z nią radzić? oraz jak wpływa na jakość mleka? Na te pytania hodowcy uzyskali odpowiedzi podczas ostatniego spotkania konferencyjnego zorganizowanego przez Spółdzielczą Mleczarnię SPOMLEK wraz z Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Gdańsku.

Ewa Grędzińska – WIPASZ SA

Konferencja odbyła się 14.11 w Starym Polu – pow. malborski. Otworzyło ją wystąpienie Ewy Długoleckiej, Doradcy ds. żywienia bydła WIPASZ SA. Wykład dotyczył żywienia krów mlecznych osiągających wysokie wydajności oraz problemu jakim jest pokrycie ich zapotrzebowania na składniki pokarmowe – problem ujemnego bilansu energetycznego. Przedstawiono też sposoby leczenia ketozy.

Kolejne referaty kontynuowały powyższy temat. Omówiono m. in wpływ podklinicznej ketozy na efektywność produkcji oraz nowoczesne metody prewencji. Przedstawiono wpływ czynników, które decydują o zawartości LKS w mleku oraz wskaźników produkcyjnych. Nie pominięto też wpływu hodowcy na ich kształtowanie.

Wykłady toczyły się w kontekście unijnych limitów produkcji mleka. W związku z tym nie zabrakło burzliwej dyskusji na ten temat. Pod koniec spotkania rozlosowano nagrody. Jednym ze sponsorów była firma WIPASZ SA.

Ewa Grędzińska
Specjalista ds. PR
WIPASZ SA

W pogoni za „króliczą wiedzą” - wizyta w Bretanii

W grudniu 2014 roku miałyśmy niesamowitą przyjemność wybrać się do Bretanii położonej w północno-zachodniej Francji, aby tam po raz pierwszy zetknąć się z hodowlą królików i zapoznać się z pracą wspaniałych fachowców w dziedzinie ich żywienia i hodowli.

Dzięki wieloletniej współpracy firmy WIPASZ z firmą Nutréa, zostałyśmy zaproszone na kilka dni, które były wypełnione wizytami na różnych fermach oraz spotkaniami z fantastycznymi ludźmi. Jakie są nasze obserwacje i czego dowiedziałyśmy się podczas tego pobytu?

lek. wet. Aleksandra Śmiałek/ lek. wet. Natalia Sobczak – WIPASZ SA

zdj 1. Gniazdo do odchowu młodych.

Fermy we Francji

W pierwszym dniu naszego pobytu miałyśmy spotkanie w biurze fabryki firmy Nutréa w miejscowości Plouagat. Zostałyśmy oprowadzone po fabryce, gdzie pokazano nam surowce do produkcji pasz dla królików, linię produkcyjną oraz gotowy produkt - czyli granulowaną paszę pełnoporcjową. Na terenie Bretanii jest duże zagęszczenie hodowli, więc oprócz tej fabryki są jeszcze dwie, które również produkują pasze dla królików. Żywią one ok. 70 tys. królików tygodniowo. Dział królika w firmie Nutréa to stabilny zespół, w którym niektórzy pracują od ponad 30 lat.

Fermy na których byliśmy w ciągu tych kilku dni liczyły od 550 – 1400 sztuk stada podstawowego. Powiedziano nam, że we Francji opłacalność hodowli jest, gdy ma się przynajmniej 500 sztuk. Na wszystkich tych fermach hodzi się królicze hybrydy - linie Hyplus (stanowią 80%), Hycole (10%) i Hyla (10%). Odpowiedni materiał hodowlany, wysoki poziom rozwiązań technologicznych, efektywne wykorzystanie paszy, duża plenność i krótki okres odchowu – to wszystko wpływa na opłacalność produkcji.

Podstawy organizacji produkcji królików

Produkcja królików we Francji odbywa się w cyklu 42-dniowym, co daje łącznie 8,6 wykotów rocznie. Do rozrodu wybiera się samice dojrzałe płciowo, czyli mniej więcej 17–19 tygodniowe. Pierwiastki są zakupywane na fermę w 10 tygodniu życia, po czym są one odpowiednio przygotowywane do reprodukcji. W 19 tygodniu są inseminowane po raz pierwszy. Inseminacja jest sztuczna i na jej potrzeby wykorzystywane jest nasienie świeże (nie mrożone!). We Francji są stacje inseminacji królików, z których pozyskuje się wysokowartościowe nasienie. Inseminacja jest jednokrotna, a statystyczny średni procent zapłodnień wynosi 80–90%, przy czym jest to zależne od wielu czynników w tym od rzetelności i dokładności oraz doświadczenia hodowcy oraz osób wykonujących sam zabieg. Unasiwienia samicy dokonuje się łącznie z podaniem domięśniowo hormonu gonadotropowego „Receptal”, który ma za zadanie stymulować owulację. U wieloródek 48–52h przed inseminacją dodatkowo podaje się iniekcję PMSG (gonadotropina z surowicy ciężarnych kłacz, wyj. autorów) celem

synchronizacji rui. Tydzień przed inseminacją stosuje się tzw: flushing, aby zwiększyć ilość owulujących jajeczek – zabieg ten obejmuje zwiększenie podaży paszy (do woli) oraz wydłużenie dnia świetlnego z 8 do 16 godzin dziennie. Ciąża trwa ok. 31 dni. Od 12 dnia (średnio w 14 dniu) możliwe jest palpacyjne stwierdzenie czy samica jest w ciąży (aczkolwiek wymaga to wprawy.) Te samice, które jednocześnie są w ciąży i karmią - żywi się do woli, a u pozostałych samic żywienie jest racjonowane (żywienie restrykcyjne). Przed porodem hodowca przygotowuje gniazda dla małych królików poprzez wypełnienie przygotowanych klatek do odchowu młodych (patrz zdj. 1) wiórami oraz talkiem. Temperatura w pomieszczeniu do odchowu młodych mierzona w gniazdach powinna wynosić 28–30°C. Po porodzie eliminuje się króliki o urodzeniowej masie ciała poniżej 45 gram, co zmierza do uzyskania maksymalnego wyrównania ciała królików w miocie. Średnia ilość żywych królików urodzonych przez wieloródki wynosi średnio 10–12 sztuk, a u pierwiastek 8–10. Celem zapewnienia optymalizacji produkcji hodowca dokonuje przeglądu gniazd raz dziennie celem wychwycenia i eliminacji sztuk nadmiernie odstających masą ciała (sztuki małe) oraz padłych. Matka

lek. wet. Natalia Sobczak – WIPASZ SA

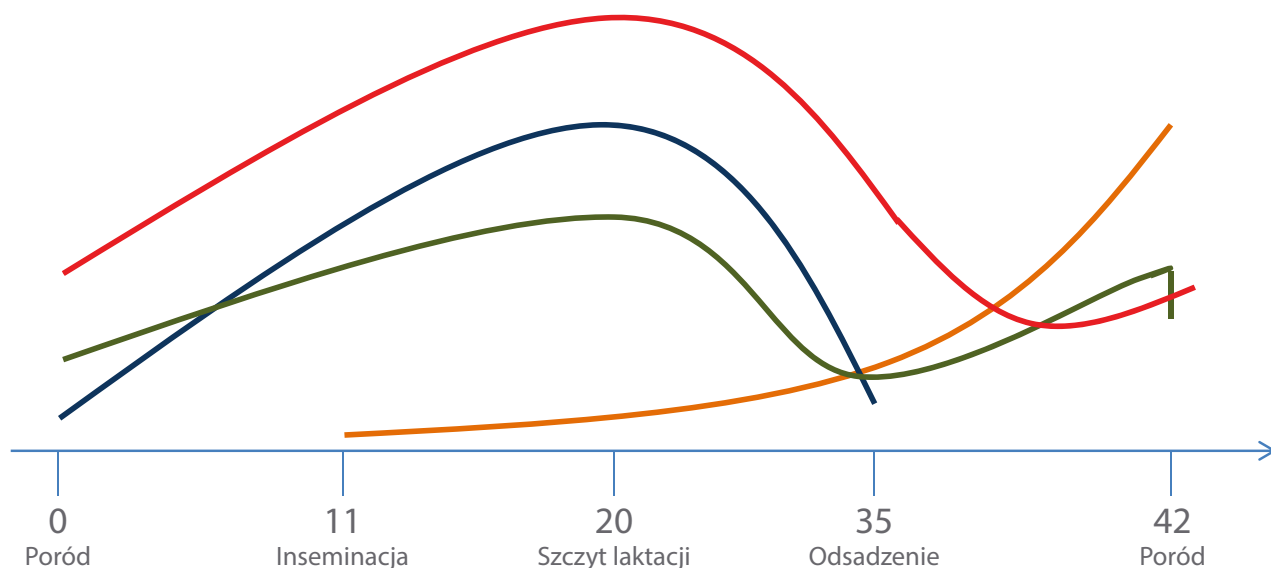
lek. wet. Aleksandra Śmiałek – WIPASZ SA

jest wprowadzana do gniazda na karmienie raz dziennie (rano) na kilka minut, przez 8–10 dni po porodzie co określone jest jako karmienie kontrolowane (zdz. 2), które ma na celu ograniczenie upadków i polepszyć wzrost młodych królików. W 11 dniu po wykoceniu matka jest inseminowana, a więc w trakcie trwającej jeszcze laktacji (szczyt laktacji przypada na 20 dzień po wykoceniu). Nakładanie się tych dwóch ważnych okresów - laktacji oraz ciąży wymaga stworzenia dla samic szczególnie korzystnych warunków mikroklimatycznych oraz zapewnienia bardzo intensywnego i wysokobiałkowego żywienia. Wstępne odstawienie królików następuje w 21-24 dniu po wykoceniu (zabierane są gniazda służące do odchowu), natomiast całkowite odstawienie ma miejsce w 35 dniu. Tucz królików rzeźnych trwa do 77 dni, a w tym czasie broilery osiągają średnią masę ciała około 2,5kg. Należy uważać na zbyt późne odstawienie, gdyż przedłużenie tego okresu powoduje, że samica ma ograniczony czas na odbudowę rezerw przed następnym porodem (wykres 1). Intensywnie użytkowane samice po 9-10 miotach wykazują znaczny spadek zdolno-

zdz 2. Karmienie kontrolowane.

ści do zapłodnienia oraz zmniejszoną liczebność kolejnych miotów. Samice takie są eliminowane z dalszej produkcji. We Francji przyjmuje się że w jednym cyklu remont kształtuje się na poziomie 14%, co przy założeniach wyjściowych (8,6 miotów w ciągu roku x 14%) skutkuje 120% wymianą stada w roku.

Wykres 1. Potrzeby żywieniowe królików w cyklu produkcyjnym. Linia żółta reprezentuje wagę zarodków po skutecznej inseminacji. Linia niebieska prezentuje jak zachowuje się krzywą laktacji. Linia zieloną zaprezentowano tendencję zmiany wagi matki w cyklu produkcyjnym. Linia czerwona prezentuje tendencję w ilości zadawanej paszy.

PROFILAKTYKA ZDROWOTNA	
Myksomatoza	I szczepienie w 4 tygodniu, II szczepienie w 10 tygodniu. Następnie cyklicznie co 4 miesiące
VHO	I szczepienie 10 tydzień, dalej cyklicznie co pół roku
Glisty	Odrobaczanie co 2 miesiące
Świerzb	Zewnętrzne opryski preparatami farmakologicznymi

Ostateczny wynik produkcyjny zależy od warunków termicznych pomieszczeń, ilości światła, pory roku, stanu zdrowotności stada, wartości genetycznej samic, sumienności hodowcy, racjonalnej gospodarki paszą granulowaną, zapewnieniu zwierzętom odpowiednich warunków zoohigienicznych oraz właściwej organizacji pracy na fermie.

Podstawowe wyposażenie technologiczne obiektów reprodukcyjnych i tuczowych królików, które miałyśmy okazję obserwować w trakcie naszej wizyty oraz wybrane jednostki chorobowe diagnozowane w czasie sekcji padłych królików, przedstawiamy w postaci krótkiej fotorelacji (zdj. 3-14).

zdj 3. Szczytowa ściana budynku z przesłonami wlotu powietrza.

zdj 4. Filtry na wlotach powietrza.

zdj 5. Hala reprodukcyjna, na przeciwległej ścianie szczytowej widoczne wyciągi powietrza umożliwiające kontrolę warunków mikroklimatycznych obiektu.

zdj 6. Hala tuczu.

zdj 8. Na niektórych fermach dalej sprawdza się wózkowy system zadawania paszy.

zdj 7. Klatki dla królików wyposażone w dodatkowy ruszt z tworzywa sztucznego który minimalizuje ryzyko urazów mechanicznych.

zdj 9. w nowocześniejszych obiektach parametry hodowlane, w tym dobowe racje żywieniowe kontrolowane są w sposób w pełni zautomatyzowany.

zdj 10. Podstawowa jednostka systemu pojenia wyposażona w reduktor ciśnienia (góra zdj) oraz linie pojenia ze smoczkami.

zdj 11. Dozownik medykamentów.

zdj 12. Pryzma odchodów zgarnięta poza obiekt gnojowy-
mi kanałami zbiorczymi przebiegającymi pod klatkami.

zdj 13. Obraz anatomopatologiczny sekcji zwłok
wskazujący na pasterellozę.

zdj 14. Pasterelloza (zmiany ropne w worku osierdziowym)

Wizyta na fermie (od prawej dwóch pracowników Nutrea, w środku-sympatyczny hodowca).

Gniazdo do odchowu młodych.

Nasz Kurczak

www.naszkurczak.pl

- *Bez konserwantów*
- *Doskonale przyprawiony*
- *Idealnie przylega do rusztu*
- *Soczysty i smaczny*
- *Gotowy do grillowania!*

Zapraszamy na degustacje w całej Polsce